

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การแก้ไขปรับปรุงฐานภาษีตาม
พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 เพื่อรองรับ
การเข้าร่วมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จัดทำโดย นายวันชัย ตั้งวิจิตร
รหัส 7033

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 7 ปี 2558
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การแก้ไขปรับปรุงฐานภาษีตาม
พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 เพื่อรองรับ
การเข้าร่วมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จัดทำโดย นายวันชัย ตั้งวิจิตร
รหัส 7033

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 7 ปี 2558
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต เพ็ญศักดิ์ ชลารักษ์)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต จันทร์ทิพา ภูตระกูล)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรทัย ก๊กผล)
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ภาษียาสูบ หรือที่เรียกตามกฎหมายว่า “ค่าแสตมป์ยาสูบ” จัดเก็บโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 โดยกำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบ และผู้นำเข้ายาสูบเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี ซึ่งต้องเสียภาษีในอัตราตามปริมาณหรือตามมูลค่าของสินค้า ในอัตราที่คิดเป็นเงินสูงกว่า โดยฐานภาษีตามปริมาณสำหรับยาสูบ จะจัดเก็บภาษีตามปริมาณของสินค้า โดยจะคิดคำนวณจากน้ำหนักของยาสูบนั้นๆ สำหรับกรณียาสูบที่ทำในราชอาณาจักร ถือเป็นมูลค่าตามราคาขายปลีกที่อธิบดีประกาศกำหนดเป็นราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรมยาสูบ และในกรณียาสูบที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 กำหนดให้ถือมูลค่าตามราคา ซี.ไอ.เอฟ. ของสินค้าบวกด้วยอากรขาเข้า

การกำหนดฐานภาษีตามปริมาณและตามมูลค่าดังกล่าว เป็นปัญหาทำให้ผู้นำเข้ายาสูบชนิดบุหรี่ซิกาแรตมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบยาสูบให้มีน้ำหนักลดลง เพื่อให้เสียภาษีน้อยลง ขณะเดียวกันการกำหนดฐานภาษีตามมูลค่าดังกล่าว เป็นการกำหนดให้ใช้ฐานในการคำนวณภาษีที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบที่ทำในราชอาณาจักรกับผู้นำเข้ายาสูบเข้ามาในราชอาณาจักร นอกจากนี้ยังมีการหลีกเลี่ยงภาษีโดยการแจ้งราคาซึ่งเป็นฐานในการคำนวณภาษีที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น และมีการถ่ายโอนราคา ประกอบกับการที่ประเทศไทยจะต้องเข้าร่วมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งมีผลที่จะผูกพันให้รัฐบาลไทยต้องลดอากรศุลกากรลง ซึ่งเมื่ออากรขาเข้าที่นำมาคำนวณรวมเป็นฐานภาษีลดลง ก็จะส่งผลให้ยาสูบที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรเสียภาษีน้อยลง กระทั่งต่อผลการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลที่ลดต่ำลงไปด้วย แต่ในด้านผู้ประกอบการย่อมได้รับประโยชน์จากลดอากรดังกล่าว ทำให้ต้นทุนของยาสูบที่นำเข้ามาลดลง และเมื่อต้นทุนลดลง ย่อมส่งผลให้ราคาสินค้านั้นๆ ถูกลง ประชาชนก็จะหันมาบริโภคสินค้านั้นๆ มากขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อมาตรการของรัฐบาลที่ต้องการให้ลดการบริโภคยาสูบด้วย

รายงานฉบับนี้ได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับฐานภาษี ตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 โดยศึกษาเปรียบเทียบฐานภาษีที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของไทยกับต่างประเทศในกลุ่มภูมิภาคอาเซียน ทั้งนี้ เพื่อหาแก้ไขปัญหาก็สามารถบริหารจัดการจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเพื่อเป็นการสนับสนุนมาตรการลดการบริโภคยาสูบของรัฐบาล

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากเอกอัครราชทูต
เพ็ญศักดิ์ ชลารักษ์ เอกอัครราชทูต จันทร์ทิพา ภู่อระกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรทัย ก๊กผล
คณาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้เขียนขอแสดงความ
ความขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ผู้เขียนขอขอบคุณอธิบดี ที่ปรึกษา รองอธิบดีและผู้อำนวยการสำนักบริหารทรัพยากร
บุคคลกรมสรรพสามิตที่กรุณาสับสนุนการเข้าร่วมหลักสูตรนักบริหารการทูต

ขอขอบคุณนายประพันธ์ คงเอียด และนางสาวธิติกานต์ งามอาภาวิชัย ที่ช่วยค้นคว้า
ข้อมูลและจัดพิมพ์รายงานฉบับนี้

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณผู้อำนวยการสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการและทีมงานที่
ได้จัดหลักสูตรนักบริหารการทูตที่มีคุณภาพอย่างเต็มมืออาชีพ

วันชัย ตั้งวิจิตร

กรกฎาคม 2558

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 สภาพและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	2
1.4 วิธีการศึกษาและวิเคราะห์	3
1.5 ประโยชน์ของการศึกษา	3
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีทางภาษีเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตยาสูบ	4
2.1 หลักการทั่วไปของภาษีอากร	4
2.2 หลักภาษีอากรที่ดี	5
2.3 ประวัติการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต	6
2.4 หลักการของภาษีสรรพสามิต	7
2.5 เหตุผลในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตยาสูบ	14
2.6 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	15
บทที่ 3 ผลการศึกษาเปรียบเทียบภาษีสรรพสามิตยาสูบของประเทศไทย ประเทศฟิลิปปินส์และประเทศอินโดนีเซีย	18
3.1 ภาษีสรรพสามิตยาสูบของประเทศไทย	18
3.2 ภาษีสรรพสามิตยาสูบของประเทศไทยฟิลิปปินส์	22
3.3 ภาษีสรรพสามิตยาสูบของประเทศไทยอินโดนีเซีย	24
3.4 เปรียบเทียบฐานภาษีสรรพสามิตยาสูบของประเทศไทยกับประเทศฟิลิปปินส์และประเทศอินโดนีเซีย	25
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	28
4.1 สรุปผลการศึกษา	28
4.2 ข้อเสนอแนะ	29
บรรณานุกรม	30
ภาคผนวก	32
ก ระบบภาษีสรรพสามิตของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก	33
ข พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509	34
ประวัติผู้เขียน	53

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	อัตราภาษีสรรพสามิตในผลิตภัณฑ์ยาสูบของประเทศไทย	20
ตารางที่ 2	อัตราภาษีสรรพสามิตในผลิตภัณฑ์ยาสูบของประเทศไทยฟิลิปปินส์	23
ตารางที่ 3	อัตราภาษีสรรพสามิตในผลิตภัณฑ์ยาสูบของประเทศไทยอินโดนีเซีย	24
ตารางที่ 4	เปรียบเทียบฐานภาษีสรรพสามิตยาสูบของประเทศไทยกับประเทศไทยฟิลิปปินส์ และประเทศไทยอินโดนีเซีย	25
ตารางที่ 5	ระบบภาษียาสูบของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก	33

บทที่ 1

บทนำ

1.1 สภาพและความสำคัญของปัญหา

ภาษียาสูบเป็นภาษีสรรพสามิต จัดเก็บภาษีโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายได้แก่ พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 โดยกำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบ และผู้นำเข้ายาสูบ เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี ซึ่งต้องเสียภาษีในอัตราตามปริมาณหรือมูลค่าของสินค้า ในอัตราที่คิดเป็นเงินสูงกว่า กล่าวคือ ในการเสียภาษียาสูบหรือที่พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 ใช้คำว่า “ค่าแสดมภ์ยาสูบ” นั้น ต้องคำนวณหาฐานภาษีก่อน โดยต้องคำนวณภาษีทั้งอัตราตามปริมาณและตามมูลค่า แล้วเปรียบเทียบกัน ระหว่างอัตราตามปริมาณและอัตราตามมูลค่าของสินค้า หากการคำนวณตามอัตราใดคำนวณได้จำนวนเงินภาษีที่มากกว่า ก็ต้องเสียภาษีในอัตราที่คิดเป็นเงินสูงกว่า โดยฐานภาษีตามปริมาณสำหรับยาสูบ จะจัดเก็บภาษีตามปริมาณของสินค้า โดยจะคิดคำนวณจากน้ำหนักของยาสูบนั้นๆ สำหรับกรณียาสูบที่ทำในราชอาณาจักร ถือมูลค่าตามราคาขายปลีกที่อธิบดีประกาศกำหนด เป็นราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรมยาสูบ และในกรณียาสูบที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 กำหนดให้ถือมูลค่าตามราคา ซี.ไอ.เอฟ. ของสินค้าบวกด้วยอากรขาเข้า ค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน และภาษี และค่าธรรมเนียมอื่น ตามที่จะได้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา แต่ไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่มตามที่กำหนดในหมวด 4 ลักษณะ 2 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งการกำหนดฐานภาษีตามปริมาณและตามมูลค่าดังกล่าว

เป็นปัญหาที่จะต้องนำมาพิจารณาศึกษา ดังนี้

1) ปัญหาเกี่ยวกับฐานภาษีตามปริมาณ

ปัจจุบันพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 ได้กำหนดเพดานอัตราตามปริมาณสำหรับการจัดเก็บค่าแสดมภ์ยาสูบไว้ 3 บาทต่อปริมาณหนึ่งกรัม เศษของหนึ่งกรัมให้นับเป็นหนึ่งกรัม โดยกระทรวงการคลังได้ออกกฎกระทรวง กำหนดอัตราที่ใช้ในการจัดเก็บค่าแสดมภ์ยาสูบจริง สำหรับยาสูบ ชนิดบุหรีชิกาแรตจริงไว้ในอัตรา 1 บาทต่อปริมาณหนึ่งกรัม เศษของหนึ่งกรัมให้นับเป็นหนึ่งกรัม จากการกำหนดฐานภาษีตามปริมาณให้ยาสูบที่ต้องเสียค่าแสดมภ์ยาสูบตามปริมาณน้ำหนักดังกล่าว ทำให้ผู้นำเข้ายาสูบ ชนิดบุหรีชิกาแรตหลายรายได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบยาสูบของตนเอง โดยมีการออกแบบยาสูบ ชนิดบุหรีชิกาแรต ให้มีขนาดเล็กลง และมีน้ำหนักเบาขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้เพื่อให้เสียภาษีน้อยลง

2) ปัญหาเกี่ยวกับฐานภาษีตามมูลค่า

ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในข้างต้นว่าพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 ได้กำหนดให้จัดเก็บค่าแสดมภ์ยาสูบตามมูลค่าของยาสูบที่ทำในราชอาณาจักร ถือตามราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรมยาสูบ และในกรณียาเส้นและยาสูบที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร กำหนดให้ถือมูลค่าตามราคา ซี.ไอ.เอฟ. ของสินค้าบวกด้วยอากรขาเข้า การกำหนดฐานภาษีตามมูลค่าดังกล่าว เป็นการกำหนดให้ใช้ฐานในการ

ค่านวนภาษีที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ประกอบการยาสูบที่ทำในราชอาณาจักรกับผู้นำเข้ายาสูบเข้ามาในราชอาณาจักร นอกจากนี้ยังเป็นช่องทางให้มีการแจ้งมูลค่าเพื่อถือเป็นเกณฑ์ในการคำนวณค่าแสตมป์ยาสูบต่ำกว่าที่ควรจะเป็น และไม่สามารถป้องกันปัญหาการถ่ายโอนราคา ประกอบกับการที่ประเทศไทยจะต้องเข้าร่วมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งมีผลที่จะผูกพันให้รัฐบาลไทยต้องลดอากรศุลกากรลง ซึ่งเมื่ออากรขาเข้าที่นำมาคำนวณรวมเป็นฐานภาษีลดลง ก็ส่งผลให้ยาสูบที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรเสียภาษีลดลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายได้ของรัฐบาลจากการจัดเก็บภาษีที่ลดลง แต่ในด้านผู้ประกอบการย่อมได้รับประโยชน์จากลดอากรดังกล่าว ทำให้ต้นทุนของยาสูบที่นำเข้ามาลดลง และเมื่อต้นทุนลดลง ย่อมส่งผลให้ราคาสินค้านั้นๆ ถูกลง ประชาชนก็จะหันมาบริโภคสินค้ามากขึ้น ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อมาตรการของรัฐบาลที่ต้องการให้ลดการบริโภคยาสูบ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงสมควรแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับฐานภาษี ตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 เนื่องจากฐานภาษีเป็นสิ่งสำคัญในการคำนวณภาษี ดังนั้น เพื่อให้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 ในส่วนที่เกี่ยวกับฐานภาษีของยาสูบ ชนิดบุหรี่ซิการ์เรต สอดคล้องกับหลักการภาษีอากรที่ดี หลักเกณฑ์และวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต โดยศึกษาเปรียบเทียบกับฐานภาษีที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ (Effectiveness) ประสิทธิภาพ (Efficiency) สร้างความเป็นธรรมอย่างเท่าเทียมกันในการบริหารจัดการจัดเก็บภาษี (Equity and Fairness) และการก้าวสู่ความเป็นสากล (Internationalization) เพื่อรองรับการเข้าร่วมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการใช้ฐานภาษี ในการจัดเก็บค่าแสตมป์ยาสูบ ชนิดบุหรี่ซิการ์เรต ตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 ในด้านต่างๆ ดังนี้

1.2.1 ศึกษาหลักการของภาษีอากรที่ดี ตลอดจนหลักการจัดเก็บค่าแสตมป์ยาสูบ รวมทั้งฐานภาษีและอัตราตามปริมาณและอัตราตามมูลค่าที่ใช้ในการคำนวณค่าแสตมป์ยาสูบในประเทศไทย และการจัดเก็บภาษียาสูบของประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.2.2 ศึกษาโครงสร้างค่าแสตมป์ยาสูบ โดยเฉพาะในส่วนของฐานภาษีทั้งอัตราตามปริมาณและอัตราตามมูลค่า

1.2.3 ศึกษาสภาพปัญหาการใช้ฐานภาษีในการจัดเก็บค่าแสตมป์ยาสูบ ชนิดบุหรี่ซิการ์เรต ตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงฐานภาษี ตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 เพื่อรองรับการเข้าร่วมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้ฐานภาษีและแนวทางการปรับปรุงฐานภาษีตามปริมาณและตามมูลค่า ในการจัดเก็บค่าแสตมป์ยาสูบ ชนิดบุหรี่ซิการ์เรต ตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 เพื่อรองรับการเข้าร่วมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยไม่รวมถึงยาเส้นและยาสูบชนิดอื่น ตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 โดยในส่วนของฐานภาษีตามปริมาณสำหรับยาสูบที่

คำนวณจากน้ำหนักของยาสูบนั้น ผู้เขียนมุ่งศึกษาปัญหาการกำหนดฐานภาษีตามปริมาณสำหรับยาสูบคิดคำนวณจากน้ำหนักของยาสูบ และในส่วนของฐานภาษีตามมูลค่าสำหรับยาสูบที่ทำในราชอาณาจักรและยาสูบที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรนั้น จะเป็นการศึกษาปัญหาของการใช้ภาษีตามมูลค่าสำหรับยาสูบที่ทำในราชอาณาจักรและยาสูบที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งการศึกษาปัญหาดังกล่าวนั้น จะเป็นการศึกษาเปรียบเทียบฐานภาษีที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของต่างประเทศในกลุ่มภูมิภาคอาเซียน ทั้งนี้ เพื่อหาแก้ไขปัญหามาตรการลดการบริโภคยาสูบของรัฐบาล

1.4 วิธีการศึกษาและวิเคราะห์

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาด้วยทฤษฎีที่ให้อำนาจในการจัดเก็บค่าแสตมป์ยาสูบ ได้แก่พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 และกฎหมายลำดับรองทั้งกฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ คำสั่ง และการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ เอกสารทางวิชาการ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คำพิพากษา ด้วยทฤษฎี ทฤษฎีข้อมูลโครงสร้างภาษียาสูบในต่างประเทศ โดยนำข้อมูลเหล่านี้มาเปรียบเทียบหลักกฎหมาย แนวคิด วิธีการ ปัญหาและเหตุผล วิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งประเด็นปัญหา นำไปสู่ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงฐานภาษี ตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 ต่อไป

1.5 ประโยชน์ของการศึกษา

1.5.1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของภาษีอากรที่ดี ตลอดจนหลักการจัดเก็บค่าแสตมป์ยาสูบ รวมทั้งฐานภาษีและอัตราตามปริมาณและอัตราตามมูลค่าที่ใช้ในการคำนวณค่าแสตมป์ยาสูบในประเทศไทย และการจัดเก็บภาษียาสูบของประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.5.2. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างค่าแสตมป์ยาสูบ โดยเฉพาะในส่วนของฐานภาษีทั้งอัตราตามปริมาณและอัตราตามมูลค่า

1.5.3. ทำให้ทราบสภาพปัญหาการใช้ฐานภาษีในการจัดเก็บค่าแสตมป์ยาสูบ ชนิดบุหรี่ซิการ์เรต ตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงฐานภาษี ตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 เพื่อรองรับการเข้าร่วมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีทางภาษีเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตยาสูบ

2.1 หลักการทั่วไปของภาษีอากร

ภาษีอากรที่จัดเก็บอยู่ในปัจจุบัน อาจแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 3 ประเภท คือ ภาษีจากรฐานเงินได้ ภาษีจากรฐานการบริโภค และภาษีจากรฐานความมั่งคั่ง

2.1.1 ภาษีที่เรียกเก็บจากรฐานเงินได้ (Income Base)

ในทางทฤษฎีนั้นถือว่าการที่บุคคลใดมีเงินได้ย่อมหมายถึงการเพิ่มขีดความสามารถในการบริโภคสินค้าหรือรับบริการหรือ Potential Consumption โดยที่เงินได้เป็นเครื่องวัดถึงความสามารถในการเสียภาษี (Ability-to-Pay) ของแต่ละคน กล่าวคือ ผู้มีเงินได้มากย่อมมีความสามารถในการเสียภาษีมาก ผู้มีเงินได้น้อยย่อมมีความสามารถในการเสียภาษีน้อย เงินได้จึงเป็นสิ่งที่แสดงถึงอำนาจซื้อในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรืออาจจะเก็บสะสมบางส่วนไว้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์เพิ่มขึ้นหรือใช้จ่ายในอนาคต ดังนั้น เพื่อเป็นการลดความสามารถในการบริโภค จึงควรจัดเก็บภาษีจากรฐานเงินได้ดังกล่าวบางส่วนเพื่อเป็นรายได้ของรัฐหรือเป็นส่วนแบ่งให้แก่รัฐ เนื่องจากผู้มีเงินได้เป็นผู้ใช้ประโยชน์ในทรัพยากรของรัฐ รัฐจึงควรได้รับประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรนั้นด้วย ภาษีที่เรียกเก็บจากรฐานเงินได้ในปัจจุบัน คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Individual Income Tax) และภาษีเงินได้นิติบุคคล (Corporate Income Tax)

2.1.2 ภาษีที่เรียกเก็บจากรฐานการบริโภค (Consumption Base)

เป็นภาษีที่เรียกเก็บจากการบริโภคจริงหรือ Real Consumption กล่าวคือ ถ้าผู้มีเงินได้นำเงินได้ที่รับไปใช้ในการบริโภคสินค้าหรือรับบริการแล้วก็ควรจะต้องเสียภาษี การเก็บภาษีจากรฐานการบริโภคจึงถือหลักว่า ผู้ใดได้รับความสุขด้วยการบริโภคคือการใช้ทรัพยากรของสังคมสิ้นเปลืองไปก็ต้องเสียภาษีให้สังคม รายได้ส่วนใดที่ยังไม่ได้นำมาใช้ในการบริโภคนั้นก็ยังไม่ต้องเสียภาษี ผู้ใดบริโภคมากก็เสียภาษีมาก ผู้ใดบริโภคน้อยก็เสียภาษีน้อย อย่างไรก็ตามหากพิจารณาสัดส่วนของการใช้จ่ายในการบริโภคต่อรายได้ก็จะพบว่ามีความแตกต่างกันไปตามฐานะของแต่ละบุคคล กล่าวคือ คนจนมักใช้จ่ายในการบริโภคเป็นสัดส่วนใหญ่ของรายได้ ส่วนคนมั่งมีมักใช้จ่ายในการบริโภคเป็นสัดส่วนน้อยของรายได้ หากใช้การบริโภคเป็นฐานภาษีผลก็จะกลายเป็นว่าภาระภาษีจะตกแก่คนจนมากกว่าคนมั่งมี เพราะเมื่อเทียบสัดส่วนการบริโภคที่เท่ากันของคนมั่งมีกับคนจน เท่ากับว่ารายได้ส่วนน้อยของคนมั่งมีถูกเก็บภาษีการบริโภค แต่ในขณะที่ภาษีการบริโภคที่จัดเก็บจากคนจนจะเกิดจากส่วนที่เป็นรายได้ส่วนใหญ่ของคนจนนั้น ความไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีจากรฐานนี้จึงเกิดขึ้นได้

ภาษีที่เก็บจากรฐานการบริโภคอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ชนิดด้วยกัน คือ ภาษีการขายทั่วไป (General Sale Tax) ซึ่งเป็นภาษีที่โดยปกติจะเรียกเก็บจากการขายสินค้าหรือให้บริการโดยทั่วไป คือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax) และภาษีธุรกิจเฉพาะ (Specific Business Tax) ซึ่งเรียกเก็บจากการขายสินค้าหรือให้บริการบางประเภทที่ไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นการสะดวกในการ

จัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม เช่น กิจการธนาคาร กิจการโรงรับจำนำ เป็นต้น ภาษีจากฐานการบริโภคชนิดต่อไปคือ ภาษีการขายเฉพาะ (Selective Sale Tax) เป็นการจัดเก็บภาษีสำหรับสินค้าหรือบริการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีเหตุผลในการจัดเก็บเป็นพิเศษเพื่อเป็นการเสริมหรือเพิ่มเติมจากภาษีการขายทั่วไป ภาษีดังกล่าวนี้ คือ ภาษีสรรพสามิต (Excise Tax) ส่วนภาษีจากฐานการบริโภคอีกอย่างหนึ่งคือภาษีศุลกากร (Customs Duty) ซึ่งจะเน้นการจัดเก็บสำหรับการนำเข้าและส่งออกสินค้า อย่างไรก็ตาม เฉพาะการนำเข้าสินค้านอกจากจะจัดเก็บภาษีศุลกากรแล้ว ก็ต้องมีการจัดเก็บภาษีการขายทั่วไปด้วย คือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม และรวมถึงสินค้าที่มีเหตุผลในการจัดเก็บเป็นพิเศษ คือ ภาษีสรรพสามิต ก็จะต้องมีการจัดเก็บสำหรับสินค้านำเข้าด้วย

2.1.3 ภาษีที่เก็บจากฐานความมั่งคั่ง (Wealth Base)

เมื่อพิจารณาจากบุคคลที่มีเงินได้แล้วนำมาหักกับการบริโภค ก็จะเหลือเป็นการออม (Save) ซึ่งถือเป็นความมั่งคั่งอีกส่วนหนึ่ง ดังนั้น การเก็บภาษีจากฐานความมั่งคั่งก็คือการจัดเก็บภาษีจากฐานทรัพย์สินที่สะสมหรือบ่งบอกถึงความมั่งคั่งของบุคคลจากรายได้ที่เจ้าของได้สะสมไว้ในรอบระยะเวลาต่างๆ จึงเป็นการวัดความสามารถในการเสียภาษีของบุคคล โดยพิจารณาจากรายได้หรือทรัพย์สินต่างๆ หรือประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สิน เพราะสิ่งนั้นแสดงให้เห็นถึงความมั่งคั่ง ความกินดีอยู่ดี ผู้มีฐานะดีหรือรายได้มากพอสมควรจึงจะเป็นผู้มีทรัพย์สิน ภาษีที่เรียกเก็บจากฐานนี้อาจจะเป็นมาตรการเสริมการจัดเก็บภาษีจากฐานเงินได้ด้วย เพราะอาจจะมีการหลีกเลี่ยงภาษีเงินได้แต่นำมาสะสมไว้ในความมั่งคั่งในรูปทรัพย์สิน จึงต้องมีการเก็บภาษีจากฐานทรัพย์สินอีกส่วนหนึ่งเพื่อเสริมการจัดเก็บภาษีของรัฐให้สมบูรณ์ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความเป็นธรรมในสังคมอย่างหนึ่ง ภาษีที่เรียกเก็บจากฐานทรัพย์สิน คือ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีป้าย

วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีที่สำคัญที่สุด คือ การนำเงินภาษีไปใช้เป็นรายได้ (Revenue) ของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศ จัดการระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ของประเทศ เช่น การศึกษา การขนส่ง การพาณิชย์ การสาธารณสุข การพัฒนาท้องถิ่น การทหาร ระบบยุติธรรม เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้เป็นเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการกระจายรายได้ (Redistribution) เพื่อการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสังคมโดยใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดราคา (Re-Pricing) เพื่อกระตุ้นหรือจำกัดการบริโภค โดยใช้ระบบตัวแทน (Representation) ผ่านทางรัฐสภาในการควบคุมการออกกฎหมายภาษีตามหลัก “no taxation without representation”¹

2.2 หลักภาษีอากรที่ดี

อรัญ ธรรมโน² กล่าวว่า มีหลักเกณฑ์บางประการที่กำหนดไว้เพื่อวิเคราะห์หรือประเมินระบบภาษีว่าดีหรือเลวอย่างไร ตามแนวทางของ อาตัม สมิต ซึ่งได้เสนอแนวทางของลักษณะภาษี

¹ The Tax Lady Blog Founder of Roni Deutch, *The Four Reasons We Pay Taxes* [Online], Available from: <http://ronideutch.blogspot.com/2008/09/four-rs-reasons-we-pay-taxes.html> [March, 2013].

² อรัญ ธรรมโน, *การคลัง* (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมสรรพสามิต, 2515), น.23-24..

อากรที่ดีไว้ 4 หลักเกณฑ์ ในหนังสือ The Wealth of Nation พิมพ์จำหน่ายในปี ค.ศ. 1776 ซึ่งได้กล่าวเป็นหลักไว้ ดังนี้

1) หลักความยุติธรรม (Equity) หมายถึง ความยุติธรรมแก่ผู้เสียภาษี โดยผู้เสียภาษีที่มีความสามารถเหมือนกันควรจะต้องเสียภาษีเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ

2) หลักความแน่นอน (Certainty) หมายถึง ระบบการเสียภาษีควรชัดเจน ผู้เสียภาษีควรรู้อย่างแจ่มแจ้งถึง หน้าที่ สถานที่ วิธีการชำระภาษี และจำนวนภาษีที่ถูกต้อง แน่แน่นอนข้อกฎหมายต้องชัดเจนไม่คลุมเครือ และนโยบายของรัฐต้องแน่นอน

3) หลักความสะดวก (Convenience) หมายถึง ความสะดวกในการจัดเก็บและความสะดวกในการเสียภาษีของผู้มีหน้าที่เสียภาษี ขั้นตอนหรือระเบียบกฎหมายการจ่ายภาษีที่ง่าย ไม่ซับซ้อน การอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ต่อผู้เสียภาษี

4) หลักความประหยัด (Economy) หรือมีประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง มีการประหยัดในด้านบริหารจัดการเก็บภาษี หรือมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บ กล่าวคือ เสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีต่ำเมื่อเทียบกับสัดส่วนของรายได้ที่เพิ่มขึ้น กระทบกระเทือนการทำงานของเอกชนน้อยที่สุด

จะเห็นว่า Adam Smith จะเน้นเรื่องความยุติธรรมและความแน่นอนมาก เพราะในสมัยนั้น กฎหมายภาษีอากรยังไม่เป็นระบบ เจ้าหน้าที่ผู้จัดเก็บภาษีจึงมักใช้อำนาจตนในทางที่มิชอบ และเพื่อให้ระบบภาษีอากรเหมาะสมกับกาลสมัย อรัญ ธรรมโน พิจารณาแล้วเห็นว่าควรเพิ่มอีก 2 หลักเกณฑ์ คือ

5) หลักทำรายได้ดี (Productivity) ทั้งนี้ เนื่องจากหน้าที่ของรัฐบาลขยายออกไปรวดเร็ว รัฐบาลจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินเพิ่มขึ้น ความจำเป็นของภาษีเพื่อหารายได้จึงมีมากขึ้น รัฐบาลจึงควรจัดเก็บภาษีที่สามารถทำรายได้ดี

6) หลักความยืดหยุ่น (Flexibility) กล่าวคือ ระบบภาษีอากรควรเป็นเครื่องมือในการควบคุมภาวะเศรษฐกิจได้ ยามที่เศรษฐกิจรุ่งเรืองรายได้ภาษีควรเพิ่มขึ้น ยามที่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำรายได้ภาษีควรลดลง

2.3 ประวัติการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

ภาษีสรรพสามิตมีการริเริ่มและมีการพัฒนาอย่างมากในฮอลแลนด์ และแพร่หลายไปในประเทศอังกฤษและประเทศอื่นๆ ในคริสต์ศตวรรษที่ 16 และ 17 สำหรับประเทศกำลังพัฒนามีการนำภาษีสรรพสามิตมาใช้เพราะได้รับอิทธิพลจากกลุ่มประเทศอาณานิคมหรือระบบเมืองขึ้น

สมัยก่อนการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมีความสำคัญน้อยมาก เพราะรายจ่ายของรัฐมีน้อย ประกอบกับมีรายได้ทางอื่นที่นำมาใช้จ่ายได้อย่างเพียงพอ เช่น รายได้จากของขวัญ ค่าปฏิกรรมสงคราม หรือรายได้จากทรัพย์สินอื่นๆ แต่เดิมการเก็บภาษีสรรพสามิตจะเก็บเป็นสิ่งของข้าพาส สัตว์เลี้ยง และการประกอบธุรกิจบางอย่าง โดยการจัดเก็บนั้นมีความแตกต่างกับในปัจจุบัน คือ จะเก็บจากผู้มีทรัพย์สินไว้ในครอบครองเพื่อใช้ในการบริโภคภายในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ และเก็บจากผู้ขายและผู้ผลิตทรัพย์สินขายเป็นส่วนน้อย แต่ในปัจจุบันนี้ ภาษีสรรพสามิตส่วนใหญ่เก็บจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าไว้เพื่อขายและการขายสินค้าบางอย่าง ต่อมาในราวคริสต์ศตวรรษที่

18 ความสำคัญของภาษีสรรพสามิตเริ่มเด่นชัดขึ้นมาเพราะรายจ่ายสาธารณะของรัฐได้เพิ่มขึ้น รัฐจึงได้มีการขยายฐานการจัดเก็บจากทรัพย์สินและธุรกิจอื่นๆ เพิ่มขึ้น ประกอบกับมีการขยายตัวทางอุตสาหกรรมมากขึ้น ความเจริญก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมทำให้การผลิตสินค้าออกจำหน่ายมีการทำกันอย่างมากมายและรวดเร็ว ระบบภาษีสรรพสามิตจึงเป็นที่นิยมจัดเก็บกันทั่วไป โดยได้เปลี่ยนวิธีการเก็บภาษีจากผู้บริโภคโดยตรงมาเก็บจากอุตสาหกรรมเพื่อความสะดวกในการเก็บภาษีมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ในคริสต์ศตวรรษที่ 18 ถึง 20 ภาษีสรรพสามิตจึงเป็นภาษีที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งในระบบภาษีอากรของประเทศ³

ต้นกำเนิดของภาษีสรรพสามิตของประเทศไทยมาจากสินค้า 2 ประเภท คือ ผืน และสุรา โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกรมผืนเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2449 ดำเนินการต้มและจำหน่ายผืนเอง และจัดตั้งกรมสุราเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2452 โดยมอบหมายให้อธิบดีกรมผืนดูแลการบริหารงานของกรมสุรา ส่วนการจัดเก็บภาษีสุราต่างประเทศเป็นหน้าที่ของกรมศุลกากร ต่อมารัฐบาลเห็นว่าการจัดเก็บภาษีสุราถูกแยกเป็น 2 หน่วยงานไม่สะดวกต่อการบังคับบัญชาจึงให้กรมศุลกากรดูแลการจัดเก็บภาษีสุราภายในประเทศด้วย ใน ปี 2472 กรมสุราได้แยกออกจากกรมศุลกากรและได้รวมกับกรมสรรพากรในปี 2473 ต่อมาจึงได้แยกออกจากกรมสรรพากรในปลายปีเดียวกัน

กรมสุราได้รับมอบหมายให้จัดเก็บภาษีสินค้าไม้ขีดไฟที่ทำขึ้นในราชอาณาจักรอีกประเภทหนึ่ง รัฐบาลเห็นว่าในอนาคตอาจมีงานจัดเก็บภาษีอย่างอื่นเพิ่มขึ้นอีก ชื่อกรมสุราอาจไม่เหมาะสมจึงได้เปลี่ยนเป็น “กรมสรรพสามิต” โดยได้รับการสถาปนาขึ้นเมื่อ วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2474 และในปี พ.ศ. 2476 มีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ให้มีชื่อใหม่ว่า “กรมสรรพสามิต” สังกัดกระทรวงการคลัง และได้ดำเนินการเก็บภาษีจากสินค้าต่างๆ จนถือเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศ

2.4 หลักการของภาษีสรรพสามิต

2.4.1 ความหมายของภาษีสรรพสามิต

กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ได้กำหนดนิยามความหมายของภาษีสรรพสามิตไว้ว่า หมายถึง ภาษีชนิดที่เรียกเก็บจากผลิตภัณฑ์เฉพาะอย่างหรือกลุ่มของผลิตภัณฑ์ที่ถูกจำกัดไว้ ภาษีสรรพสามิตอาจถูกจัดเก็บ ณ ขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการผลิตหรือการจัดจำหน่าย และโดยปกติแล้วจะถูกประเมินค่าภาษีโดยอ้างอิงจากน้ำหนัก ขนาด หรือปริมาณของผลิตภัณฑ์นั้น แต่ในบางครั้งก็อาจจะถูกประเมินค่าโดยอ้างอิงจากมูลค่าก็ได้ สินค้าที่มีการจัดเก็บมักเป็นสินค้าพิเศษ ได้แก่ น้ำตาล ปิฑูร ไม้ขีดไฟ ซ็อกโกแลต โดยประเทศส่วนใหญ่มักจัดเก็บจากสินค้ายาสูบ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน และแหล่งพลังงานอย่างอื่น โดยอัตราภาษีจะมีความหลายภายใต้สินค้าที่ได้กำหนดไว้โดยแน่นอนแล้ว⁴

³ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานโครงการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดทำประมวลกฎหมายภาษีสรรพสามิต (โครงการศึกษาวิจัย เสนอต่อกรมสรรพสามิต, 2555), น.12.

⁴ Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), Revenue Statistics 1965-2010: 2011 (Paris: OECD Publishing, 2011), p.314.

ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีที่จัดเก็บจากผลิตภัณฑ์เฉพาะอย่าง เช่น บุหรี่ซีกาแร็ต เบียร์ น้ำมัน เป็นต้น โดยจัดเก็บจากประชาชนบางกลุ่ม เช่น ผู้สูบบุหรี่ ผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น จึงเป็นภาษีฐานแคบ แตกต่างจากภาษีฐานกว้างอย่างเช่นภาษีการขายทั่วไปหรือภาษีเงินได้ ภาษีสรรพสามิตมักถูกปกปิดจากการรับรู้ของผู้บริโภคโดยจะถูกรวมเอาไว้ในราคาขายปลีกของผลิตภัณฑ์ ภาษีสรรพสามิตบางประเภทมีลักษณะเป็น “ภาษีบาป” (Sin Tax) เพราะเป็นภาษีเพื่อลดหรือควบคุมพฤติกรรมบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือ การพนัน⁵

ภาษีสรรพสามิตมีลักษณะแตกต่างจากภาษีมูลค่าเพิ่มหรือภาษีการค้าเนื่องจาก ภาษีมูลค่าเพิ่มหรือภาษีการค้าจัดเก็บในแต่ละขั้นตอนหรือตามลำดับขั้นของห่วงโซ่การผลิต ทำให้เป็น ภาษีที่มีฐานกว้าง แต่ในขณะที่ภาษีสรรพสามิตไม่อาจใช้แทนที่แต่จะจัดเก็บเพิ่มเติมจากภาษีดังกล่าว⁶

เมื่อพิจารณาจากความหมายของภาษีสรรพสามิตดังกล่าวแล้ว เห็นว่า ภาษีสรรพสามิต หรือ “Excise Tax” มีความหมายที่ค่อนข้างกว้างแตกต่างกันไปตามแนวความคิดในการ จัดเก็บภาษีของแต่ละประเทศและความเปลี่ยนแปลงของระยะเวลา โดยทั่วไปแล้วจะเป็นภาษีที่เรียก เก็บจากการผลิตสินค้าภายในประเทศ ซึ่งหน้าที่ในการเสียภาษีจะเกิดขึ้นเมื่อนำสินค้าออกจาก โรงงานผลิตโดยจัดเก็บภาษีในอัตราตามปริมาณ การควบคุมการจัดเก็บภาษีจะใช้วิธีให้เจ้าหน้าที่ ควบคุม (Physical Control) แทนที่จะใช้วิธีการทางบัญชี (Accounting Control) ซึ่งหลักการจัดเก็บ ภาษีดังกล่าวนี้ได้ใช้กันอย่างแพร่หลายกับประเทศในเครือจักรภพอังกฤษ (British Commonwealth Countries) อย่างไรก็ตาม แนวความคิดเกี่ยวกับ "EXCISE" ในประเทศอื่นๆ ที่มีได้อยู่ในเครือจักรภพอ อังกฤษนั้น จะมีความหมายกว้างครอบคลุมถึงทั้งสินค้าที่ผลิตในประเทศและสินค้านำเข้า ลักษณะการ จัดเก็บภาษีจะมุ่งเน้นขั้นตอนการขายแทนที่จะเป็นการผลิต โดยจะจัดเก็บภาษีในระดับการขายส่ง (Wholesale level) หรือการขายปลีก (Retail level) และใช้อัตราภาษีตามมูลค่า (Ad Valorem Rates) ตลอดจนจัดเก็บภาษีสำหรับบริการบางประเภทด้วยแทนที่จะจำกัดการจัดเก็บภาษีเฉพาะจาก สินค้าเพียงอย่างเดียว และจะใช้วิธีการควบคุมทางบัญชี ซึ่งลักษณะทั่วไปที่เหมือนกันของภาษี สรรพสามิต ใน 2 กลุ่มประเทศนี้ คือ เป็นการจัดเก็บภาษีจากสินค้าเฉพาะอย่างหรือกลุ่มของสินค้า เฉพาะอย่าง⁷

⁵ National Center for Policy Analysis, “Taxing the Poor A Report on Tobacco, Alcohol, Gambling, and Other Taxes and Fees That Disproportionately Burden Lower-Income Families,” NCPA Policy Report, No. 300 (Dallas: National Center for Policy Analysis Taxes, June 2007), p.1.

⁶ Rob Preece, “Excise taxation of key commodities across South East Asia: a Comparative Analysis Ahead of the ASEAN Economic Community in 2015,” World Customs Journal 1, 6 (March 2012): p.4.

⁷ ประภาศ คงเอียด, คำอธิบายกฎหมายภาษีสรรพสามิต (กรุงเทพฯ: พี.เจ. เพลทโปรดักชันส์, 2542), น.1.

ภาษีสรรพสามิต คือ ภาษีการขายที่เก็บจากการขายสินค้าบางประเภท เช่น สุรាយาสอบ น้ำมัน ยานต์ถั่ว เป็นต้น ดังนั้น บางทีจึงเรียกภาษีสรรพสามิตว่า ภาษีการขายเฉพาะ (Specific Sales Tax)⁸

ดังนั้น ภาษีสรรพสามิตจึงเป็นภาษีที่จัดเก็บจากสินค้าและบริการเฉพาะอย่าง (Selective Sale Tax) ที่นอกเหนือจากการจัดเก็บภาษีสำหรับสินค้าและบริการทั่วไป (General Sale Tax) เป็นภาษีทางอ้อม (Indirect Tax) ซึ่งมีการจัดเก็บจากผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้า ผู้ประกอบการที่ให้บริการ ผู้นำเข้า หรือผู้ที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่เสียภาษี เนื่องจากภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีทางอ้อม ผู้มีหน้าที่เสียภาษีจึงสามารถผลักภาระภาษีสรรพสามิตไปในราคาสินค้าและบริการ ทำให้ ผู้ที่รับภาระภาษีที่แท้จริงคือผู้บริโภคสินค้าและบริการดังกล่าว ภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้สินค้าและบริการที่เสียภาษีสรรพสามิตมีราคาสูงขึ้นไปจากเดิม และมีผลทำให้การบริโภคสินค้าและบริการดังกล่าวลดลง

2.4.2 วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

เนื่องจากภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีที่จัดเก็บนอกเหนือไปจากภาษีสินค้าและบริการทั่วไปหรือภาษีมูลค่าเพิ่ม สินค้าและบริการที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตจึงมีภาระภาษีโดยรวมแล้วสูงมากกว่าสินค้าและบริการอื่นๆ เพราะต้องเสียทั้งภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีสรรพสามิตด้วยลักษณะพิเศษนี้ทำให้ภาษีสรรพสามิตกลายเป็นเครื่องมือทางการคลังที่สำคัญของรัฐในการดำเนินนโยบายเฉพาะด้านและเฉพาะบางสถานการณ์ วัตถุประสงค์หลักของการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตโดยทั่วไปมี 2 ประการ⁹ คือ

2.4.2.1 จัดเก็บเพื่อเป็นรายได้ของรัฐ

ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีที่จัดเก็บได้ง่าย จัดเก็บจากผู้ผลิตและผู้นำเข้า ซึ่งเป็นการควบคุมการจัดเก็บจากต้นทาง จำนวนโรงงานและผู้ประกอบจึงมีน้อยราย และปริมาณสินค้าที่เสียภาษีส่วนใหญ่สามารถนับจำนวนได้ ด้วยเหตุผลพิเศษโดยจัดเก็บจากสินค้าที่สำคัญๆ เพียงบางประเภท รัฐสามารถขยายฐานภาษีและอัตราภาษีได้ง่ายเมื่อมีเหตุผลจำเป็น จึงทำให้เป็นแหล่งรายได้สำคัญของรัฐที่จะนำรายได้มาพัฒนาประเทศตามแนวนโยบายของรัฐ

2.4.2.2 จัดเก็บเพื่อการควบคุม

ภาษีสรรพสามิตเป็นเครื่องมืออันหนึ่งในการลดปริมาณการบริโภคสินค้าและบริการบางชนิด กรณีรัฐต้องการจำกัดการบริโภคก็สามารถใช้มาตรการทางภาษีสรรพสามิตได้ สินค้าที่รัฐต้องการลดปริมาณการบริโภคส่วนใหญ่มักเป็นสินค้าที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพและศีลธรรมอันดีของผู้บริโภค และก่อให้เกิดต้นทุนทางสังคม เช่น สุรา ยาสูบ ไฟ่ สนาม้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังทำให้เกิดปัญหาครอบครัว ตลอดจนก่อให้เกิดอุบัติเหตุและอาชญากรรมเพิ่มขึ้นอีกด้วย สินค้าเหล่านี้มีผลทำให้รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาผู้เสพสุราและยาสูบโดยการผลิตแพทย์ และสถานพยาบาลเพิ่มขึ้น

⁸ สมชัย ฤชุพันธ์, “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษีอากร,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการเงินการธุรกิจและการภาษีอากร, ฉบับปรับปรุง (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมาธิราช, 2538), น.16.

⁹ ฐาปณี มหาวรรคศิลป์, ภาษีสรรพสามิต: เครื่องมือนโยบายเพื่อแก้ปัญหาสังคมสิ่งแวดล้อม (ภาคนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543), น.29-30.

หากจะเปรียบเทียบบทบาทภาษีการบริโภคทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ ภาษีศุลกากร ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีสรรพสามิต จะพบว่าทั้งสามภาษีมียุทธศาสตร์ที่ต่างกัน กล่าวคือ ภาษีศุลกากรทำหน้าที่หลักในการปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศภาษีมูลค่าเพิ่มทำหน้าที่ในการหารายได้เข้ารัฐในขณะที่ภาษีสรรพสามิตทำหน้าที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคโดยการสะท้อนถึงผลกระทบภายนอก (Externality) เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจภาษีแต่ละประเภทจึงมีหน้าที่ที่ต่างกันซึ่งในปัจจุบันรายได้ภาษีสรรพสามิตจากสินค้าสรรพสามิตนำเข้ากลายเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่กรมศุลกากรจัดเก็บแทนเนื่องจากข้อตกลงการค้าเสรีต่างๆ (FTAs) การปรับปรุงโครงสร้างภาษีอากรเพื่อลดภาระอากรขาเข้าในขณะที่ภาษีสรรพสามิตยังคงจัดเก็บในอัตราภาษีเช่นเดิมหรือสูงขึ้นเพื่อชดเชยรายได้ของศุลกากรที่ลดลง

2.4.3 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

หลักเกณฑ์สากลในการคัดเลือกสินค้าและบริการเพื่อเก็บภาษีสรรพสามิตใหญ่ๆ มีดังนี้

2.4.3.1 สินค้าหรือบริการที่มีลักษณะเป็นการฟุ่มเฟือย (Luxury Excise)

รัฐบาลจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าหรือบริการฟุ่มเฟือย เนื่องจากถูกมองว่าการซื้อหาสินค้าหรือบริการดังกล่าวเป็นการสะท้อนถึงความสามารถในการใช้จ่ายที่เกินธรรมดา รัฐบาลจึงพยายามกระจายต้นทุนของรัฐบาลไปยังผู้ซื้อที่มีความสามารถในการบริโภคเหล่านั้น วัตถุประสงค์สำคัญของการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตสินค้าหรือบริการฟุ่มเฟือย เนื่องจากภาษีชนิดนี้จะช่วยบิดเบือนตัวเลือกของผู้ผลิตและผู้บริโภค กล่าวคือ ภาษีชนิดนี้ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของต้นทุนทรัพยากรในผลิตภัณฑ์และสัดส่วนราคาของผู้บริโภคที่ต้องจ่าย เนื่องจากสินค้าหรือบริการฟุ่มเฟือยทำให้เกิดความสูญเสียที่เกินสมควรในทางเศรษฐศาสตร์ รัฐจึงผลักดันความสูญเสียในทางเศรษฐศาสตร์ดังกล่าวไปยังผู้ซื้อและผู้ขายโดยใช้กลไกทางภาษี โดยการจัดเก็บภาษีในอัตราสูงกว่าปกติสำหรับผู้บริโภคที่มีรสนิยมในการบริโภคสินค้าบริการฟุ่มเฟือยนั้น¹⁰

เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งที่รัฐต้องจัดเก็บภาษีจากสินค้าและบริการฟุ่มเฟือยก็เพื่อเป็นการสร้างความเป็นธรรมในสังคมและเพื่อช่วยส่งเสริมการประหยัด เพราะเมื่อสินค้าหรือบริการที่ฟุ่มเฟือยต้องรับภาระภาษีสูงก็จะทำให้สินค้ามีราคาแพงขึ้น ประชาชนจะได้บริโภคสินค้าและใช้บริการชนิดนั้นน้อยลง ทำให้มีการออมสูงขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการจำกัดการบริโภคสินค้าและบริการฟุ่มเฟือย ทำให้มีทรัพยากรไปใช้ในการผลิตสินค้าและบริการอื่นๆ ที่มีความจำเป็นต่อการเจริญเติบโตของสังคมเพิ่มขึ้น เช่น รถยนต์นั่งราคาแพง เครื่องดื่มบางประเภท น้ำหอม แก้วคริสตัล โคมระย้า เป็นต้นการเก็บภาษีจากสินค้าและบริการฟุ่มเฟือยเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศกำลังพัฒนาเพราะมิฉะนั้นแล้วผลที่ได้รับจากการพัฒนาจะถูกนำไปใช้ในการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยเสียมาก ทำให้ประเทศขาดแคลนทุนเพื่อการพัฒนาภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บจากสินค้าและบริการฟุ่มเฟือย จึงอาจใช้ในการประเมินนโยบายด้านการเงินทั่วไปของรัฐบาล มีบ่อยครั้งที่ปรากฏ

¹⁰ John L. Mikesell, *Fiscal Administration Analysis and Applications for the Public Sector*, 10th ed. (Boston: Thomson Higher Education, 2010), pp.447-448.

ว่า หากภาษีสรรพสามิตสามารถเพิ่มรายได้ให้มากขึ้นได้ ก็จะเป็นการบรรเทาผลกระทบที่เป็นแรงกดดันต่อภาษีอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี¹¹

ปัญหาสำคัญของการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตสินค้าหรือบริการฟุ่มเฟือย คือ การกำหนดชนิดของสินค้าหรือบริการที่ถูกจัดว่ามีความฟุ่มเฟือยหรือไม่ และความฟุ่มเฟือยคืออะไร มากน้อยแค่ไหนจึงจะถือว่าฟุ่มเฟือย โดยอาจเป็นสินค้าหรือบริการที่ผู้มีรายได้สูงเท่านั้นสามารถบริโภคได้ หรืออุปสงค์มีความยืดหยุ่นมาก การบริโภคเป็นไปเพื่อเพิ่มเกียรติภูมิของผู้บริโภคเอง หรืออาจขาดเสียได้โดยไม่กระทบกระเทือนต่อสุขภาพและศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นต้น ซึ่งในบางครั้งก็เป็นการยากที่จะให้คำจำกัดความของความฟุ่มเฟือยได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมในขณะนั้นและขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของรัฐบาลและฝ่ายนิติบัญญัติ¹²

2.4.3.2 สินค้าหรือบริการที่บริโภคแล้วอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและศีลธรรมอันดี (Sumptuary Excise)

สินค้าหรือบริการบางอย่างอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้บริโภคเอง และยังก่อให้เกิดต้นทุนทางสังคมด้วย ตัวอย่างเช่น ยาสูบก่อให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บต่อผู้บริโภค เช่น โรคมะเร็ง โรคถุงลมโป่งพอง ผลกระทบต่อเด็กในครรภ์มารดา ผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของเด็กทำให้รัฐต้องสร้างโรงพยาบาล จ้างหมอ จ้างพยาบาลเพื่อรักษาผู้ป่วย บางรายก็เสียชีวิตก่อนวัยอันควร ถ้าผู้ตายเป็นเสาหลักของครอบครัวก็ก่อให้เกิดปัญหาสังคมอื่นตามมา ภาษีที่เก็บได้ต้องนำมาเยียวยาความเสียหายต่อสังคม สินค้าประเภทนี้ เช่น สุรา ยาสูบ ไฟ่ สนามม้า ซึ่งรัฐจำเป็นต้องเข้าไปควบคุมดูแล

อาจกล่าวได้ว่าภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บตามเหตุผลนี้ เป็นการจัดเก็บเพื่อลดการบริโภคส่วนเกินของจากสินค้าหรือบริการที่ถูกมองว่าเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือไม่ปลอดภัย ทั้งต่อตัวผู้บริโภคเองและส่วนรวม ตัวอย่างที่ชัดเจนเช่น การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากหากไม่มีภาษีแฝงอยู่ราคาที่จะซื้อก็จะมีเสถียรจนถึงต้นทุนทางสังคมที่จะเกิดขึ้น ภาษีจึงถูกจัดเก็บเพื่อชดเชยความเสียหายที่เกิดจากผลกระทบดังกล่าวซึ่งไม่อาจชดเชยโดยระบบตลาดได้ เรียกภาษีนชนิดนี้อีกอย่างหนึ่งว่า “ภาษีบาป” (Sin Tax)¹³

แต่อย่างไรก็ตาม ภาษีนชนิดนี้อาจไม่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคมากนัก เนื่องจากความต้องการในสินค้าหรือบริการมักมีความยืดหยุ่นน้อยถึงแม้ภาษีจะถูกรวมเข้าไปในราคาแล้วก็ตาม ภาษีที่ถูกรวมเข้าไปในนั้นมีผลกระทบเพียงน้อยนิดเมื่อเทียบกับความต้องการในการซื้อสินค้าซึ่งยังมีอยู่ตามปกติ แม้ผู้ผลิตและผู้บริโภคจะต้องปรับตัวในระยะแรกอยู่บ้าง จึงไม่แปลกที่ฝ่ายนิติบัญญัติมักจะไม่ยับยั้งการขึ้นอัตราภาษีเพราะรัฐต้องการรายได้ในส่วนนี้ ซึ่งโดยปกติแล้วการขึ้นอัตราภาษีมักจะไม่ค่อยพบการต่อต้านจากผู้บริโภค แต่ก็มีกรณีการต่อต้านจากผู้ผลิตอยู่บ้าง โดยมักจะอ้างเรื่องผลกระทบที่มีต่อความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติมักจะมีมติระงับในการให้การสนับสนุนเพราะอาจจะมีผลกระทบในทางลบต่อฐานเสียงของตนภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บ

¹¹ *Ibid*, pp.448–449.

¹² อรรถ ธรรมโน, *ความรู้ทั่วไปทางการคลัง* (กรุงเทพฯ: ไทยวิจยและฝึกอบรม, 2548), น.145.

¹³ John L. Mikesell, *Ibid*, p.448.

ด้วยเหตุผลนี้อาจก่อให้เกิดข้อคัดค้านโดยเฉพาะในการจัดเก็บจากสินค้าเพราะมักเป็นอัตราตามปริมาณเนื่องจากภาระภาษีที่แท้จริงอาจมีผลกระทบต่ออยู่กับคนจนมากกว่าคนรวย¹⁴

2.4.3.3 สินค้าที่ได้รับผลประโยชน์เป็นพิเศษจากกิจการของรัฐบางประการ (Benefit-Based Excise)

เหตุผลในการจัดเก็บมี 2 ประการ คือ ประการแรก จะช่วยให้ระบบภาษีมีความเหมาะสมยุติธรรมยิ่งขึ้น เนื่องจากว่ากิจการของรัฐบางประการให้ผลประโยชน์แก่คนบางกลุ่มเท่านั้น จึงควรเก็บภาษีจากกลุ่มคนที่ได้รับประโยชน์เป็นพิเศษ ประการต่อมาเนื่องจากนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้าได้รับประโยชน์เป็นพิเศษจากมาตรการต่างๆ ของรัฐทั้งด้านภาษีอากรและอื่นๆ จนสามารถดำรงอยู่ได้ และทำให้รายได้ด้านอากรศุลกากรที่เคยได้จากการนำสินค้าเหล่านั้นเข้ามาจากต่างประเทศต้องขาดหาย จึงควรเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าและบริการเหล่านั้นเป็นการทดแทนสินค้าประเภทนี้ เช่น น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันรถยนต์ เป็นต้น โดยภาษีสรรพสามิตจัดเก็บส่วนที่เป็นต้นทุนจากผู้ใช้งานและเป็นภาษีที่มีต้นทุนในการบริหารจัดการต่ำกว่าภาษีประจำปี ค่าธรรมเนียมในการใช้ถนน¹⁵

2.4.3.4 สินค้าหรือบริการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Excise)

ภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บจากสินค้าหรือบริการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเกิดจากแนวคิด “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” กิจกรรมใดที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมควรได้รับการจำกัดหรือถูกลงโทษ เพื่อให้เกิดความตระหนักต่อผลกระทบต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากกิจกรรมนั้น การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเพื่อสิ่งแวดล้อมมีประโยชน์สำคัญในการแก้ไขหรือบรรเทาผลกระทบและผลเสียหายที่ไม่อาจประเมินค่าได้จากการปล่อยมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังเป็นการช่วยเสริมรายได้รัฐแทนที่ภาษีอื่นๆ ที่เบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายทางการคลังได้¹⁶

2.4.3.5 หลักเกณฑ์อื่นๆ (Other Excise)

นอกจากหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดเก็บภาษีสรรพสามิตทั้ง 4 ประการดังกล่าวมาแล้ว ยังมีหลักเกณฑ์อีกหลายประการแตกต่างกันไปตามแต่วัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของรัฐ เนื่องจากในบางโอกาสรัฐบาลอาจจำเป็นต้องหารายได้หรือต้องการจำกัดการผลิตสินค้าอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการเฉพาะคราว ก็จัดให้มีการเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้านั้น รัฐบาลสหรัฐอเมริกาจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากถุ่ของสุภาพสตรีเพื่อให้มีการใช้ในลอนน้อยลง จะได้มีการนำในลอนไปผลิตรัมซูชีพมากขึ้น เป็นต้น¹⁷

¹⁴ *Ibid.*, p.449.

¹⁵ *Ibid.*, p.450.

¹⁶ *Ibid.*, p.452.

¹⁷ อรรถ ธรรมโน, *เรื่องเดียวกัน*, น.147.

2.4.4 การจำแนกประเภทของภาษีสรรพสามิต

การจำแนกประเภทของภาษีสรรพสามิต อาจแบ่งเป็นประเภทดังนี้

2.4.4.1 ประเภทของภาษีสรรพสามิตจำแนกตามระดับการจัดเก็บ

หากแบ่งประเภทของฐานภาษีสรรพสามิตตามระดับการจัดเก็บจะแบ่งภาษีสรรพสามิตเป็น 2 ประเภท ดังนี้¹⁸

1) ภาษีสรรพสามิตในระดับการผลิต (Manufacturer Level) เป็นภาษีที่ถูกจัดเก็บจากผู้ผลิตหรือนำเข้าสินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต โดยภาระภาษีจะเกิดขึ้นเมื่อมีการซื้อขายสินค้าระหว่างผู้ผลิตกับผู้ซื้อ และมีการผลักภาระภาษีโดยการรวมภาษีสรรพสามิตเข้าไปในราคาสินค้าที่ผู้บริโภคสุดท้ายจะต้องจ่าย

2) ภาษีสรรพสามิตในระดับการขายปลีก (Retail Level) จะจัดเก็บ ณ จุดที่มีการขายสินค้าให้กับผู้บริโภคสุดท้าย

2.4.4.2 ประเภทของภาษีสรรพสามิตจำแนกตามฐานภาษี

หากแบ่งประเภทของภาษีสรรพสามิตตามฐานภาษีจะแบ่งภาษีสรรพสามิตเป็น 2 ประเภท ดังนี้

- 1) ฐานภาษีสรรพสามิตตามมูลค่า (ad valorem tax)
- 2) ฐานภาษีสรรพสามิตตามปริมาณหรือตามสภาพ (specific tax) โดยถือตามหน่วย ตามน้ำหนักสุทธิหรือตามปริมาณสุทธิของสินค้า เช่น ภาษณะ ลูกบาศก์เซนติเมตร กิโลกรัม ลิตร

2.4.5 หลักการของภาษีสรรพสามิตที่ดี

ด้วยเหตุที่ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีอากรประเภทหนึ่งในระบบภาษี ดังนั้น การบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพได้ประโยชน์สูงสุด จึงต้องอาศัยหลักการของภาษีอากรที่ดีซึ่งได้กล่าวไว้ข้างต้นซึ่งผู้เขียนเห็นว่าภาษีสรรพสามิตที่ดีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

2.4.5.1 ความเป็นธรรม (Equity) ในที่นี้อาจหมายถึงความยุติธรรมด้านราคาประเมินที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณภาษี ความยุติธรรมเรื่องการกำหนดลักษณะของสินค้าที่ทำให้สินค้าหนึ่งต้องเสียอัตราภาษีมากกว่าชนิดอื่น ๆ โดยพิจารณาจากเจตนารมณ์หรือหลักการทางทฤษฎีอันเป็นพื้นฐานของภาษีสรรพสามิต ความยุติธรรมเป็นเรื่องหลักในการจัดเก็บภาษีทุกชนิดว่าควรที่จะยึดหลักจัดเก็บภาษีจากผู้ที่ได้รับประโยชน์ (Beneficiary-Pays Principle) หรือจัดเก็บภาษีจากความสามารถในการจ่ายภาษี (Ability-to-Pay Principal) ความเป็นธรรมในทางทฤษฎีเป็นแนวคิดที่นำไปใช้ร่างกฎหมายเพื่อให้ได้กฎหมายที่เป็นธรรม ส่วนความเป็นธรรมในทางปฏิบัติจะเกี่ยวข้องกับการบริหารภาษีที่มีประสิทธิภาพ และมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมด้วย

2.4.5.2 ความมีประสิทธิภาพ (Efficiency) กล่าวคือ ฐานภาษีและอัตราภาษีที่จัดเก็บจะต้องอยู่ในระดับที่เหมาะสมไม่ก่อให้เกิดการหยุดชะงักของระบบเศรษฐกิจและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตนั้นๆ ได้ เช่นภาษีสรรพสามิตยาสูบ ที่ช่วยทำให้ปริมาณ

¹⁸ Ben J.M. Terra, "Excise," In Victor Thuronyi (ed.), Tax Law Design and Drafting, Volume 1 (Washington, DC: International Monetary Fund, 1996), p.4.

การสูญบุหรือลดลง ถือเป็นภาษีที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การกำหนดส่วนต่างของอัตราภาษีภายในสินค้าประเภทเดียวกันแต่ต่างชนิดกัน เช่น เบียร์กับเหล้าก็อาจส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของภาษี ถ้าส่วนต่างของอัตราภาษีมีค่าน้อยเกินไปก็อาจจะทำให้ผู้บริโภคนั้นไม่มีแรงจูงใจที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคไปสู่สินค้าชนิดที่มีภาษีที่ต่ำกว่าในขณะที่เดียวกันถ้าส่วนต่างของภาษีมีมากเกินไปก็อาจจะทำให้ผู้ผลิตสินค้าเกิดความเสียเปรียบทางการค้ากับสินค้าคู่แข่งได้

2.4.5.3 ความเอื้ออำนวยในการจัดเก็บภาษี (Collect Ability) กล่าวคือจะต้องสามารถนำไปบังคับใช้ได้จริงสามารถเข้าใจได้ง่ายไม่ซับซ้อนจนเกินไปโดยบทบัญญัติตามกฎหมายจะต้องเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน ข้อปฏิบัติต่างๆ ต้องไม่มากเกินไปจนความจำเป็น ทำให้ยากต่อการหลีกเลี่ยงภาษีและมีต้นทุนในการจัดเก็บตลอดจนการควบคุมดูแลที่ต่ำ

2.4.5.4 ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม (Behavioral Effects) วัตถุประสงค์ของภาษีสรรพสามิต คือการควบคุมการบริโภคสินค้าที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและศีลธรรมอันดีดังนั้นอัตราภาษีสรรพสามิตที่ดีจะต้องสามารถก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคได้ในระดับหนึ่งซึ่งเป็นระดับที่เหมาะสมทั้งต่อผู้ผลิตสินค้าและผู้บริโภคกล่าวคือจะต้องไม่ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคที่เอื้อประโยชน์ให้กับผู้ผลิตกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากเกินไป

2.4.5.5 ความยืดหยุ่น (Elasticity) อัตราภาษีสรรพสามิตที่ดีต้องสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของสถานะตลาดได้เช่นอัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มสูงขึ้นความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนอัตราเงินเพื่อสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงไปของสถานะทางสังคมได้เช่นการคำนึงถึงความสำคัญของการประหยัดพลังงานในสถานะที่ราคาน้ำมันในตลาดโลกมีราคาสูงซึ่งหากต้องการที่จะปรับเปลี่ยนอัตราภาษีก็สามารถทำได้โดยมีค่าใช้จ่ายน้อยหรือค่าเสียโอกาสในระดับต่ำ

2.4.5.6 ความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล (Compatibility) กล่าวคือ อัตราภาษีสรรพสามิตที่ดีจะต้องสอดคล้องกับการจัดเก็บภาษีอื่นๆ และสอดคล้องนโยบายของรัฐบาลในช่วงนั้นตลอดจนสอดคล้องกับความต้องการของสังคมอย่างไรก็ตามรัฐบาลก็ต้องมีนโยบายที่แน่นอนในการจัดเก็บภาษี เพราะการที่รัฐเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อยๆ จะกระทบถึงการวางแผนธุรกิจของเอกชนด้วย

2.5 เหตุผลในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตยาสูบ¹⁹

เหตุผลหลักของการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่ยาสูบของรัฐที่ผ่านมา คือ เพื่อหารายได้เข้ารัฐ และเพื่อควบคุมกระบวนการผลิตและจำหน่ายยาสูบให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน สำหรับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่ยาสูบเพื่อการสาธารณสุขและสังคมนั้น แม้ว่ารัฐบาลจะให้ความสำคัญมาโดยตลอด แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญเท่ากับการจัดเก็บภาษีเพื่อหารายได้เข้ารัฐ รัฐเพิ่งเริ่มให้ความสำคัญการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่ยาสูบเพื่อการสาธารณสุขและสังคมนั้นกว่ารายได้เข้ารัฐอย่างชัดเจนในปี พ.ศ. 2550 จากหมายเหตุท้ายกฎกระทรวง (ฉบับที่ 29) พ.ศ. 2550²⁰

¹⁹ ชลธาร วิศรุตวงศ์, การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเพื่อควบคุมการสูบบุหรี่ชิกาแร็ต, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.)), น. 39-40.

²⁰ "กฎกระทรวง (ฉบับที่ 29) พ.ศ. 2550 ออกตามความในพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509," ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124, ตอนที่ 48 ก, 28 สิงหาคม 2550.

2.6 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน²¹

วัตถุประสงค์สำคัญของการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือ ความร่วมมือเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ จึงกำหนดทิศทาง/แผนงานในด้านเศรษฐกิจที่จะต้องดำเนินงานให้ชัดเจนตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ จนบรรลุเป้าหมายของการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี 2558 และสร้างพันธะสัญญาระหว่างประเทศสมาชิกที่จะดำเนินการดังกล่าวร่วมกัน โดยจะครอบคลุมไปถึงการเปิดเสรีและการอำนวยความสะดวกด้านการค้าและบริการ การลงทุน การเคลื่อนย้ายเงินทุน การเคลื่อนย้ายแรงงาน รวมถึงลดจนการปรับให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทางด้านกฎเกณฑ์ทางศุลกากร และคุณภาพสินค้าต่างๆ ที่ก้าวหน้าไปมากกว่าข้อตกลงการเปิดเสรีทางการค้าที่ไทยได้ทำไว้กับประเทศต่างๆ กว่า 10 ประเทศ โดย AEC มีแผนงานที่สำคัญ คือ การมีตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน ซึ่งประกอบไปด้วย

2.6.1 การเคลื่อนย้ายสินค้าเสรี²²

ยกเลิกภาษีสินค้าทุกรายการสำหรับสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ คือ ไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน ได้ลดอากรขาเข้าลงเหลือ 0% ตั้งแต่ 1 มกราคม 2553 ยกเว้นสินค้าอ่อนไหว (Sensitive list: SL) ซึ่งไทยมี 4 ประเภทสินค้า ได้แก่ กาแฟ มันฝรั่ง มะพร้าว และไม้ตัดดอก ซึ่งสามารถยกภาษีไว้ได้ไม่เกิน 5% ส่วนที่เหลืออีก 4 ประเทศในกลุ่ม CLMV ได้แก่ ประเทศกัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม จะลดอากรขาเข้าลงเหลือ 0% ในวันที่ 1 มกราคม 2558 ยกเลิกมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (NTBs) ที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณี ซึ่งในส่วนของไทย ได้แก่ สินค้าเกษตร 23 รายการ ที่จะต้องยกเลิกโควตา (TRQs) ทั้งหมด ให้กับประเทศสมาชิกอาเซียน

เร่งจัดตั้ง National single window ให้เสร็จภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2551 เพื่อเชื่อมต่อกับประเทศ ASEAN – 6 เป็นระบบ ASEAN single Window (ASW) ต่อไป โดย ASW เป็นการอำนวยความสะดวกด้านศุลกากรเพื่อให้เอกสารทุกอย่างอยู่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์ และมีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้มีการยื่นเอกสารเพียงครั้งเดียว และสามารถตัดสินใจในการตรวจปล่อยได้ในคราวเดียว

กรอบเวลาข้างต้นเป็นการดำเนินการให้สอดคล้องกับพันธกรณีที่ระบุไว้ภายใต้ความตกลงว่าด้วยการใช้อัตราภาษีพิเศษที่เท่ากัน ภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน

การเคลื่อนย้ายสินค้าเสรีและการลดมาตรการกีดกันทางการค้าต่างๆ จะนำไปสู่โอกาสที่เพิ่มขึ้น โดยผู้ประกอบการไทยที่ใช้วัตถุดิบนำเข้าจากประเทศอาเซียนจะมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำลง ทำให้สินค้าที่ส่งออกจากประเทศไทยมีราคาถูกลง ขายได้มากกว่าเดิม ในส่วนของผู้บริโภคภายในประเทศก็สามารถบริโภคสินค้านำเข้าได้ในราคาถูกลง สร้างความสะดวกสบายและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่ผลเสีย คือ จะทำให้ผู้ประกอบการไทยมีคู่แข่งจากประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น

²¹ ปณณ อนนนภิบุตร, AEC กับความท้าทายในการปรับปรุงโครงสร้างภาษีของไทย [ออนไลน์], 13 พฤศจิกายน 2556, แหล่งที่มา: <http://www.fpo.go.th/FPO/modules/Content/getfile.php?contentfileID=1341>.

²² ส่วนประชาสัมพันธ์และประสานการมีส่วนร่วม สำนักบริหารกลาง กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 50 คำถาม คำตอบ (กันยายน 2551): 70–74.

2.6.2 การเคลื่อนย้ายบริการเสรี

กลุ่มประเทศอาเซียนได้ลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน ตั้งแต่ปี 2538 และต่อมาอาเซียนได้เห็นชอบแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งได้กำหนดให้ทำการเจรจาเปิดเสรีบริการโดยการจัดทำข้อผูกพันในด้านการเปิดตลาด การให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ รวมทั้งสิ้น 12 สาขาใหญ่ 128 สาขาย่อย ยกเลิกข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาดบริการทุกรูปแบบ อนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นในสัดส่วนที่มากกว่า 50% โดยมีข้อกำหนดตามประเภทอุตสาหกรรม

ในทางตรงกันข้าม การเปิดเสรีการค้าบริการในเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นของนักลงทุนต่างชาติ อาเซียนก็เปิดโอกาสด้านการลงทุนของธุรกิจไทยในประเทศอาเซียนอื่นๆ เช่นกัน โดยเฉพาะในมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ซึ่งเดิมสงวนเพดานการถือหุ้นของนักลงทุนต่างชาติเฉลี่ยอยู่ที่ 30%, 40% และ 49% ตามลำดับ การเปิดเสรีการค้าบริการภายใต้ AEC ซึ่งผลักดันให้นักลงทุนจากอาเซียนถือหุ้นได้เป็นสัดส่วน 70% จึงถือเป็นโอกาสที่เพิ่มขึ้นสำหรับธุรกิจไทยอีกด้วย

2.6.3 การเคลื่อนย้ายการลงทุนอย่างเสรี

กลุ่มประเทศอาเซียนได้ลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยเขตการลงทุนอาเซียน เมื่อปี 2541 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้อาเซียนมีบรรยากาศการลงทุนที่เสรีและโปร่งใส ดึงดูดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ มีเป้าหมายเปิดเสรีการลงทุนและให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติแก่นักลงทุนอาเซียนภายในปี 2553 และสำหรับกลุ่มประเทศ CLMV ภายในปี 2558 การเปิดเสรีการลงทุนถือเป็นโอกาสของผู้ประกอบการไทย เช่น กลุ่มประเทศ CLMV (ถือเป็นกลุ่มประเทศด้อยพัฒนา) ซึ่งสหภาพยุโรป (EU) และสหรัฐอเมริกา มักจะให้สิทธิพิเศษกับประเทศเหล่านี้ ดังนั้น ผู้ประกอบการไทยก็สามารถที่จะเข้าไปตั้งโรงงานหรือร่วมทุนกับนักลงทุนในประเทศเหล่านั้นได้ แล้วยกส่งสินค้าออกไปยังต่างประเทศโดยมีฐานการผลิตอยู่ในประเทศที่ได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าได้ โดยได้ทบทวนกรอบความตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) ให้เป็น Comprehensive Investment Agreement ที่ครอบคลุมเรื่องการเปิดเสรี การอำนวยความสะดวก การส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุนด้วย โดยสาระสำคัญ คือ การให้สิทธิพิเศษภายใต้กรอบความตกลง AIA จะต้องขยายให้ครอบคลุม ASEAN – based investors หรือนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาดำเนินกิจการในอาเซียน เพื่อให้อาเซียนเป็นแหล่งรองรับการลงทุนที่นำดึงดูดมากขึ้น และจะส่งผลให้ได้รับประโยชน์จากการถ่ายทอดเทคโนโลยีระดับชั้นนำของโลกด้วย

2.6.4 การเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรี

ดำเนินการเปิดเสรีบัญชีทุนอย่างเป็นขั้นเป็นตอน และสอดคล้องกับวาระแห่งชาติและความพร้อมของแต่ละประเทศ โดยยกเลิก/ผ่อนคลายนข้อจำกัดตามความเป็นไปได้และความเหมาะสม เพื่ออำนวยความสะดวกการจ่ายชำระเงินและโอนเงิน สำหรับธุรกรรมบัญชีเดินสะพัด และเพื่อสนับสนุนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ หรือมาตรการริเริ่มต่างๆ ในการส่งเสริมพัฒนาตลาดทุน

2.6.5 การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานวิชาชีพจะทำได้ง่ายขึ้น โดย AEC จะมีส่วนอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพในอาเซียน โดยการสร้างและการยอมรับมาตรฐานวิชาชีพร่วมกัน เพื่อเป็นการลดกฎเกณฑ์ด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน โดยกลุ่มประเทศอาเซียนได้มีการทำ

ข้อตกลงการยอมรับร่วมของแรงงานวิชาชีพต่างๆไปแล้ว 7 สาขา ได้แก่ สาขาวิศวกรรม สาขาวิชาชีพการพยาบาล สาขาสถาปัตยกรรม สาขาด้านการสำรวจ สาขาวิชาชีพแพทย์ สาขาวิชาชีพทันตแพทย์ และสาขาวิชาชีพบัญชี นั้นหมายความว่า หากแรงงานในประเทศใดที่มีคุณสมบัติทั้งด้านหลักสูตร การศึกษาอบรม และประสบการณ์การทำงาน ตามที่มีการตกลงไว้ใน MRA ก็จะได้รับ การยอมรับจากทุกประเทศสมาชิกและสามารถไปทำงานในประเทศสมาชิกใดก็ได้ ผลคืออาจทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงานวิชาชีพในประเทศอาเซียนที่ให้ผลตอบแทนน้อยกว่า

ประเทศไทยได้ประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เนื่องจากการเป็น AEC จะช่วยลดอุปสรรคในด้านการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศสมาชิก รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจในด้านต่างๆระหว่างกัน เช่น ด้านพิธีการศุลกากร มาตรฐานและความสอดคล้อง การอำนวยความสะดวกด้านการเดินทาง เป็นต้น

บทที่ 3 ผลการศึกษา

3.1 ภาษีสรรพสามิตยาสูบของประเทศไทย

ยาสูบเป็นสินค้าที่เมื่อบริโภคแล้วก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพของผู้สูบเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ยาสูบจึงถูกกำหนดให้ต้องเสียภาษีสรรพสามิตในเกือบทุกประเทศ ทั้งนี้ เพราะมาตรการภาษีสรรพสามิตเป็นมาตรการสำคัญที่ส่งผลต่อการควบคุมและจำกัดการบริโภคยาสูบอย่างมีประสิทธิภาพ ภาษีสรรพสามิตยาสูบของประเทศไทย จัดเก็บโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 โดยมีโครงสร้างกฎหมายที่สำคัญดังนี้

3.1.1 นิยาม²³

“ยาสูบ” หมายความว่า บุหรี่ซิการ์เรต บุหรี่ซิการ์ บุหรี่อื่น ยาเส้นปรุง และให้รวมตลอดถึงยาเคี้ยวด้วย

บุหรี่ยาเส้นเรต หมายความว่า ยาเส้นหรือยาเส้นปรุง ไม่ว่าจะมียาแห้งหรือยาอัดเจือปนหรือไม่ ซึ่งมวนด้วยกระดาษหรือวัตถุที่ทำขึ้นใช้แทนกระดาษ หรือใบยาแห้งหรือยาอัด

บุหรี่ยาเส้น หมายความว่า ใบยาแห้งหรือยาอัด ซึ่งมวนด้วยใบยาแห้งหรือยาอัด

บุหรี่ยาอื่น หมายความว่า ยาเส้นหรือยาเส้นปรุง ซึ่งมวนด้วยใบตอง กลิบบัว กาบหมาก ใบมะกา ใบจาก หรือวัตถุอื่นที่มีใช้กระดาษหรือวัตถุที่ทำขึ้นใช้แทนกระดาษและมีใช้ใบยาแห้งหรือยาอัด

ยาเส้นปรุง หมายความว่า ใบยาซึ่งมิใช่ใบยาพันธุ์ยาสูบพื้นเมืองหรือยาอัด ซึ่งได้หั่นเป็นเส้นและปรุงหรือปนด้วยวัตถุอื่นนอกจากน้ำ

ยาเคี้ยว หมายความว่า ส่วนใดส่วนหนึ่งของใบยาแห้งนอกจากใบยาแห้งพันธุ์ยาสูบพื้นเมือง ซึ่งได้ปรุงหรือปนด้วยวัตถุอื่นนอกจากน้ำเพื่ออมหรือเคี้ยว

3.1.2 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตยาสูบ (Taxpayer)²⁴

พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 กำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตยาสูบชนิดบุหรี่ยาเส้นเรต ได้แก่

- 1) ผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบ เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้การประกอบอุตสาหกรรมบุหรี่ยาเส้นเรตเป็นการผูกขาดของรัฐ²⁵ ซึ่งได้แก่โรงงานยาสูบเพียงรายเดียว
- 2) ผู้นำเข้า ได้แก่ ผู้นำยาสูบเข้ามาในราชอาณาจักร

²³ พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 มาตรา 4.

²⁴ ชลธาร วิศรุตวงศ์, เรื่องเดียวกัน, น. 61-62.

²⁵ พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 มาตรา 16.

3.1.3 จุดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสรรพสามิตยาสูบ (Tax Point)²⁶

จุดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสรรพสามิตยาสูบ (Tax Point) หมายถึงจุดที่ถือว่ามีการะภาษีเกิดขึ้น ซึ่งอาจเป็น แบ่งเป็น 2 กรณี

1) กรณียาสูบที่ผลิตภายในประเทศ (โรงงานยาสูบ) จุดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นก่อนนำออกจากโรงอุตสาหกรรม โดยต้องปิดแสตมป์ยาสูบหรือชำระภาษีสรรพสามิตในกรณีที่ใช้เครื่องหมายอย่างอื่นที่ใช้แทนแสตมป์ยาสูบ ก่อนนำบุหรืออกจากโรงงานยาสูบ

2) กรณียาสูบที่นำเข้า จุดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นก่อนขนออกจากด่านศุลกากร

3.1.4. ฐานภาษีสรรพสามิตยาสูบ (Tax Base)

ฐานภาษี หมายถึงความถึง สิ่งที่ใช้เป็นฐานประกอบกับอัตราภาษีเพื่อคำนวณให้ได้มาซึ่งจำนวนเงินค่าภาษี ซึ่งฐานภาษียาสูบตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเสียภาษีสรรพสามิตยาสูบไว้ 2 กรณี คือ การเสียภาษีตามปริมาณหรือตามสภาพ (Specific) และการเสียภาษีตามมูลค่าหรือตามราคา (Ad Valorem) ซึ่งหากสินค้าใดที่ระบุอัตราภาษีไว้ทั้งอัตราตามมูลค่าและตามปริมาณ ให้เสียภาษีอัตราที่คิดเป็นเงินสูงกว่า²⁷ ดังนั้นในการคำนวณภาษีจึงต้องคำนวณเปรียบเทียบระหว่างอัตราตามมูลค่าและตามปริมาณว่าอัตราใดจะคิดเป็นเงินได้สูงกว่า ผู้มีหน้าที่เสียภาษียกก็ต้องเสียภาษีสำหรับจำนวนนั้น

ฐานภาษีตามปริมาณ คือ ฐานภาษีที่คำนวณโดยถือตามหน่วยตามน้ำหนักสุทธิหรือตามปริมาณสุทธิของสินค้า เช่น ภาชนะ ลูกบาศก์เซนติเมตร กิโลเมตร ลิตร ซึ่งสินค้าที่ต้องเสียภาษีตามปริมาณนั้น ให้ถือตามหน่วยตามน้ำหนักสุทธิหรือตามปริมาณสุทธิของสินค้านั้น

ฐานภาษีตามมูลค่า คือ ฐานภาษีที่คำนวณโดยถือตามมูลค่าของสินค้านั้นๆ เช่น ถือตามราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรม หรือ ถือตามตามราคาขายส่งช่วงสุดท้าย เป็นต้น

ซึ่งตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 ได้กำหนดฐานภาษีตามมูลค่าสำหรับยาสูบไว้ 2 กรณีคือ²⁸

1) กรณียาสูบที่ผลิตภายในประเทศ ให้ถือราคาขายตามข้ออธิบตีประกาศกำหนดตามมาตรา 23 เป็นราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรมยาสูบ

2) กรณียาสูบที่นำเข้า ให้ถือตามราคา ซี.ไอ.เอฟ ของยาสูบ บวกด้วยอากรขาเข้า ค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน และภาษีและค่าธรรมเนียมอื่นตามที่จะได้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา แต่ไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่มตามที่กำหนดในหมวด 4 ลักษณะ 2 แห่งประมวลรัษฎากร

ในกรณีที่ผู้นำเข้าได้รับยกเว้นหรือลดอัตราอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนหรือตามกฎหมายอื่นให้นำอากรขาเข้าที่ได้รับยกเว้นหรือลดอัตราดังกล่าวมารวมในการคำนวณมูลค่าตาม (2) ด้วย

²⁶ ชลธาร วิศรุตวงศ์, เรื่องเดียวกัน, น.62-63.

²⁷ พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 มาตรา 5 ทวิ.

²⁸ พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 มาตรา 5 ตรี.

ราคา ซี.ไอ.เอฟ. ตาม (2) ได้แก่ ราคาขายเส้นหรือยาสูบที่บวกด้วยค่าประกันภัยและค่าขนส่งถึงด่านศุลกากรในราชอาณาจักร ทั้งนี้ เว้นแต่

1) ในกรณีที่อธิบดีกรมศุลกากรประกาศให้ราคาในท้องตลาดสำหรับยาเส้นหรือยาสูบประเภทใดประเภทหนึ่ง ต้องเสียอากรตามราคาเป็นรายเฉลี่ยตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร ก็ให้ถือราคานั้นเป็นราคาขายเส้นหรือยาสูบในการคำนวณราคา ซี.ไอ.เอฟ.

2) ในกรณีที่เจ้าพนักงานศุลกากรประเมินราคาเพื่อเสียอากรขาเข้าใหม่ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ก็ให้ถือราคานั้นเป็นราคาขายเส้นหรือยาสูบในการคำนวณราคา ซี.ไอ.เอฟ.

3.1.5 อัตราภาษี²⁹

ตารางที่ 1 อัตราภาษีสรรพสามิตในผลิตภัณฑ์ยาสูบของประเทศไทย

รายการ	ตามมูลค่าร้อยละ	ตามปริมาณ	
		หน่วย	หน่วยละ-บาท
ค่าแสดมปียาสูบสำหรับ ยาเส้นและยาสูบ	(90)	(กรัม เศษของกรัมให้นับเป็นหนึ่งกรัม)	(3.00)
1. ยาเส้น			
1.1 ยาเส้นที่ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบทำจากใบยาที่ปลูกและหั่นเองและได้ขายยาสีนั้นแก่ผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบ	0	หนึ่งกรัม เศษของหนึ่งกรัมให้นับเป็นหนึ่งกรัม	0.00
1.2 ยาเส้นอื่นนอกจาก (1)	10	หนึ่งกรัม เศษของหนึ่งกรัมให้นับเป็นหนึ่งกรัม	0.01
2. ยาสูบ			
2.1 บุหรี่ซิการ์เรต	87	หนึ่งกรัม เศษของหนึ่งกรัมให้นับเป็นหนึ่งกรัม	1.00
2.2 บุหรี่ซิการ์	20	หนึ่งกรัม เศษของหนึ่งกรัมให้นับเป็นหนึ่งกรัม	1.00
2.3 บุหรี่อื่น	10	หนึ่งกรัม เศษของหนึ่งกรัมให้นับเป็นหนึ่งกรัม	0.10
2.4 ยาเส้นปรุง	20	หนึ่งกรัม เศษของหนึ่งกรัมให้นับเป็นหนึ่งกรัม	1.00
2.5 ยาเคี้ยว	10	หนึ่งกรัม เศษของหนึ่งกรัมให้นับเป็นหนึ่งกรัม	0.10

²⁹ “กฎกระทรวง กำหนดอัตราค่าแสดมปียาสูบ พ.ศ. 2555 แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง กำหนดอัตราค่าแสดมปียาสูบ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556,” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 130, ตอนที่ 13 ก, 6 กุมภาพันธ์ 2556.

3.1.6 การควบคุมการจัดเก็บภาษี

เนื่องจากการจัดเก็บภาษี เป็นมาตรการบังคับที่รัฐออกกฎหมายกำหนดให้ประชาชนมีหน้าที่ต้องเสียภาษี ดังนั้น การที่จะบังคับใช้กฎหมายให้สัมฤทธิ์ผลเพื่อให้การจัดเก็บภาษีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องมีกลไกในการควบคุมเท่าที่จำเป็นและเพียงพอที่จะป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษี และในขณะเดียวกันไม่ควรจะสร้างภาระให้แก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมากเกินไป พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 ได้กำหนดให้มีการควบคุมการจัดเก็บภาษีโดยผู้มีหน้าที่เสียภาษีหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องก็มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อให้ระบบการควบคุมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและจัดเก็บภาษีได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย—ซึ่งการควบคุมการจัดเก็บภาษีตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 มี 6 วิธีคือ³⁰

3.1.6.1 การใช้แสตมป์ยาสูบ (Stamp system)

คำว่า “แสตมป์ยาสูบ” พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 ให้ความหมายไว้ในมาตรา 4 “แสตมป์ยาสูบ หมายความว่าความรวมตลอดถึงเครื่องหมายอย่างอื่นที่ใช้แทนแสตมป์ยาสูบ” แสตมป์ยาสูบเป็นสิ่งที่รัฐใช้ในการควบคุมการจัดเก็บภาษี และเป็นสิ่งที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อแสดงว่ายาสูบที่ปิดแสตมป์ยาสูบนั้นเสียภาษีสรรพสามิตแล้ว และเป็นเครื่องหมายที่คนทั่วไปสามารถสังเกตเห็นได้ง่าย ทั้งนี้ มาตรา 18 และมาตรา 27 วรรคท้าย กำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตยาสูบหรือผู้นำเข้ายาสูบต้องเสียภาษีสรรพสามิต โดยรัฐกำหนดให้ยาสูบต้องปิดและขีดฆ่าแสตมป์ยาสูบตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การปิดแสตมป์ยาสูบต้องปิดในตำแหน่งที่เมื่อมีการนำยาสูบออกจากซอง (ปิดที่ช่องตรงรอยสำหรับเปิด) แสตมป์จะฉีกขาดถูกทำลายจนเสียสภาพไปจากเดิมทันที และวิธีการปิดแสตมป์ยาสูบที่ต้องใช้กาอย่างดีทาหลังดวงแสตมป์ยาสูบให้ทั่วแล้วปิดให้แน่นสนิทจนไม่สามารถแกะลอกได้ เป็นต้น

3.1.6.2 การใช้ระบบใบอนุญาต (Licensing system)

ระบบใบอนุญาต (Licensing system) ถูกนำมาใช้เพื่อควบคุมการผลิตยาสูบในทุกขั้นตอนตั้งแต่การเพาะปลูกต้นยาสูบ กำหนดขอบเขตพื้นที่เพาะปลูก กระบวนการเพาะปลูก การบ่มใบยา การอบใบยา การซื้อขาย นำเข้า และส่งออกใบยาสูบ การประกอบอุตสาหกรรมยาสูบ ตลอดจนการประกอบอุตสาหกรรมบุหรี่ (การผลิตบุหรี่) และกระบวนการจำหน่าย โดยรัฐเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการอนุญาต ภายใต้พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509

3.1.6.3 การใช้การควบคุมทางบัญชี

โดยการตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีประจำวันและงบเดือน ซึ่งการควบคุมทางบัญชีเป็นมาตรการที่กำหนดให้ใช้เฉพาะผู้ได้รับอนุญาตบางประเภทเท่านั้น เช่น ผู้ได้รับอนุญาตรับซื้อใบยาสดต้องทำบัญชีรายชื่อผู้เพาะปลูกต้นยาสูบที่รับซื้อ และจำนวนเงินที่ซื้อในระหว่างเดือนเก็บไว้ในสถานที่ซึ่งได้รับอนุญาต ผู้ได้รับอนุญาตอบใบยาต้องทำบัญชี ใบยาแห้ง งบเดือนใบยาแห้งตามแบบที่กรมสรรพสามิตกำหนดและสำเนาส่งให้กรมสรรพสามิตตามเวลาที่กรมสรรพสามิตกำหนด เป็นต้น

³⁰ ชลธาร วิศรุตวงศ์, เรื่องเดียวกัน, น.64-74.

3.1.6.4 การใช้เจ้าหน้าที่ควบคุมหรือตรวจสอบภาษี

การควบคุมหรือตรวจสอบภาษีโดยเจ้าหน้าที่ ดำเนินการโดยการจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปประจำที่โรงงานยาสูบ เพื่อตรวจสอบจำนวนยาสูบ และหีบห่อ ความถูกต้องของบัญชีประจำวัน งบเดือนที่จัดทำก่อนส่งให้กรมสรรพสามิต โดยเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ในการควบคุมการนำยาสูบออกจากโรงงานยาสูบ และให้เจ้าหน้าที่ที่ประจำโรงงานจัดทำบัญชีรับจ่ายยาสูบที่รับและนำออกเป็นประจำวันตามแบบที่กรมสรรพสามิตกำหนด และตรวจสอบให้มีการชำระค่าแสดมภ์ยาสูบให้ถูกต้องอีกด้วย

3.1.6.5 การกำหนดและการประกาศราคาขุหรี่

การรับชำระภาษีขุหรี่จากโรงงานยาสูบมีการตรวจสอบการชำระค่าแสดมภ์ยาสูบโดยคำนวณจากราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรมที่กรมประกาศกำหนดซึ่งกฎหมายให้อำนาจอธิบดีกรมสรรพสามิตในการกำหนดและประกาศราคาขายยาสูบไว้ ถ้าเป็นยาสูบที่ผลิตภายในประเทศ กรมสรรพสามิตสามารถประกาศราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรม³¹ เพื่อใช้ในการคำนวณภาษีสรรพสามิตยาสูบได้ ทั้งนี้ ราคาขายที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนดเป็นเพดานราคาขายสูงสุดที่ผู้ขายยาสูบห้ามขายเกินราคาที่ประกาศกำหนด มิใช่การประกาศราคาขายยาสูบขั้นต่ำแต่อย่างใด

3.1.6.6 บทกำหนดโทษ

พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 ได้กำหนดบทลงโทษเกี่ยวกับภาษียาสูบไว้หลายประเภท เช่น การปรับ การจำคุก การสั่งริบยาสูบและเครื่องอุปกรณ์ในการผลิตยาสูบ โดยกำหนดบทลงโทษไว้แตกต่างกันตามประเภทของการกระทำผิด นอกจากนั้นหากมีกรณีที่ได้รับใบอนุญาตประเภทต่างๆ ผ่าฝืนหลักเกณฑ์และไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 หรือกฎกระทรวง หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด ที่ออกตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 อธิบดีกรมสรรพสามิตก็มีอำนาจในการสั่งพักการใช้ใบอนุญาตได้ไม่เกิน 6 เดือนหรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาตก็ได้³² ซึ่งในกรณีที่ผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตแล้วจะขออนุญาตใหม่ไม่ได้จนกว่าจะพ้นกำหนด 1 ปีนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง³³

3.2 ภาษีสรรพสามิตยาสูบของประเทศฟิลิปปินส์

3.2.1 ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

ผู้ผลิตและผู้นำเข้ามีหน้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตในผลิตภัณฑ์ยาสูบตามอัตราภาษีที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยมีกรมสรรพากร (Bureau of Internal Revenue (BIR)) และกรมศุลกากร (Bureau of Customs (BOC)) สังกัดกระทรวงการคลัง (Department of Finance) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

³¹ พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 มาตรา 23.

³² พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 มาตรา 33.

³³ พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 มาตรา 36.

3.2.2 ฐานภาษี

ประเทศฟิลิปปินส์จัดเก็บภาษีผลิตภัณฑ์ยาสูบในกรณีของบุหรี่ยี่กาแรตตามปริมาณ (specific tax)

3.2.3 อัตราภาษี

อัตราภาษีสรรพสามิตในผลิตภัณฑ์ยาสูบของประเทศฟิลิปปินส์ถูกกำหนดไว้ในประมวลรัษฎากรแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์³⁴ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎหมายแห่งรัฐฉบับที่ 10351 ลงวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2555³⁵ โดยในกรณีของบุหรี่ยี่กาแรต กฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์แบ่งบุหรี่ยี่กาแรตออกเป็น 2 ชนิดหลัก ได้แก่ บุหรี่ยี่กาแรตบรรจุซองด้วยเครื่องจักร (Cigarettes Packed by Machine) และบุหรี่ยี่กาแรตบรรจุซองด้วยมือ (Cigarettes Packed by Hand) ซึ่งมีอัตราภาษีที่แตกต่างกันไปในแต่ละปี³⁶ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 อัตราภาษีสรรพสามิตในผลิตภัณฑ์ยาสูบของประเทศฟิลิปปินส์

ชนิด	ราคาขายปลีกต่อซอง ³⁷	ปี 2013	ปี 2014	ปี 2015	ปี 2016	ปี 2017	ปี 2018 เป็นต้นไป
1. บุหรี่ยี่กาแรตบรรจุซองด้วยเครื่องจักร	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 11.50 เปโซ	12.00 เปโซ	17.00 เปโซ	21.00 เปโซ	25.00 เปโซ	30.00 เปโซ	อัตราภาษีเพิ่มขึ้นปีละ 4%
	มากกว่า 11.50 เปโซ	25.00 เปโซ	27.00 เปโซ	28.00 เปโซ	29.00 เปโซ		
2. บุหรี่ยี่กาแรตบรรจุซองด้วยมือ	ไม่กำหนด	12.00 เปโซ	15.00 เปโซ	18.00 เปโซ	21.00 เปโซ	30.00 เปโซ	อัตราภาษีเพิ่มขึ้นปีละ 4%

³⁴ The National Internal Revenue Code of the Philippines (Republic Act No. 8424) หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า Tax Reform Act of 1997

³⁵ An Act Restructuring the Excise tax on Alcohol and Tobacco Products (Republic Act No. 10351)

³⁶ ตามกฎหมายแห่งรัฐฉบับที่ 10351 ของประเทศฟิลิปปินส์ ได้มีการแก้ไขบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดอัตราภาษีสรรพสามิตในสินค้าประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลิตภัณฑ์ยาสูบ จากเดิมที่กำหนดอัตราคงที่ เป็นปรับอัตราเพิ่มขึ้นทุกปี โดยมีการกำหนดอัตราภาษีตายตัวที่แตกต่างกันในแต่ละปี ตั้งแต่ปี 2013 ถึงปี 2017 และกำหนดให้เรียกเก็บภาษีสรรพสามิตในอัตราเพิ่มขึ้นจากปี 2017 ปีละ 4% โดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2018 เป็นต้นไป

³⁷ ราคาขายปลีกสุทธิ (net retail price) ที่นำมาคำนวณ เป็นราคาที่ยังไม่รวมภาษีสรรพสามิตและภาษีมูลค่าเพิ่ม

3.3 ภาษีสรรพสามิตยาสูบของประเทศอินโดนีเซีย

3.3.1 ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

ผู้ผลิตและผู้นำเข้ามีหน้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตในผลิตภัณฑ์ยาสูบตามอัตราภาษีที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยมีกรมจัดเก็บภาษีศุลกากรและภาษีสรรพสามิต (The Directorate General of Customs and Excise) สังกัดกระทรวงการคลัง (Ministry of Finance) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

3.3.2 ฐานภาษี

ประเทศอินโดนีเซียจัดเก็บภาษีผลิตภัณฑ์ยาสูบในกรณีของบุหรี่ยาสูบตามปริมาณ (specific tax) ซึ่งอัตราภาษีสรรพสามิตจะแตกต่างกันไปในแต่ละชนิดของบุหรี่ยาสูบและประเภทของผู้ประกอบอุตสาหกรรม

3.3.3 อัตราภาษี

อัตราภาษีสรรพสามิตในผลิตภัณฑ์ยาสูบของประเทศอินโดนีเซียถูกกำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงการคลังฉบับที่ 179/RMK.001/2012 ว่าด้วยอัตราภาษีสรรพสามิตในผลิตภัณฑ์ยาสูบ³⁸ ซึ่งรัฐบาลจะกำหนดราคาขายปลีกขั้นต่ำโดยไม่คำนึงถึงราคาขายตามท้องตลาด ผู้ขายปลีกจะต้องไม่ขายในราคาต่ำกว่าที่รัฐบาลกำหนดไว้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการประกันรายได้ทางภาษีของรัฐบาล³⁹

ระเบียบฉบับนี้กำหนดอัตราภาษีสรรพสามิตโดยแบ่งตามบุหรี่ยาสูบสามชนิดหลัก ได้แก่ บุหรี่ยาสูบปรุงรสผลิตด้วยเครื่องจักร (Sigaret Kretek Mesin หรือ SKM) บุหรี่ยาสูบปรุงรสผอมด้วยมือ (Sigaret Kretek Tangan หรือ SKT) และบุหรี่ยาสูบขาว (Sigaret Putih Mesin หรือ SPM) ซึ่งอัตราภาษีของบุหรี่ยาสูบแต่ละชนิดจะแตกต่างกันตามประเภท (class) ของผู้ประกอบอุตสาหกรรม ซึ่งจะจัดเก็บตามอัตรา ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 อัตราภาษีสรรพสามิตในผลิตภัณฑ์ยาสูบของประเทศอินโดนีเซีย

ผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบ		กำหนดราคาขายปลีกต่อมวนหรือต่อกรัม	อัตราภาษีสรรพสามิตต่อมวนหรือต่อกรัม
ชนิด	ประเภทของผู้ประกอบอุตสาหกรรม		
บุหรี่ยาสูบ	ประเภท 1	ราคา 669 รูเปียขึ้นไป	375 รูเปีย
ปรุงรสผลิตด้วยเครื่องจักร (SKM)	ผลิตเกิน 2 พันล้านมวน	กำหนดราคาขั้นต่ำ 631-669 รูเปีย	355 รูเปีย
	ประเภท 2	ราคา 549 รูเปียขึ้นไป	285 รูเปีย
	ผลิตน้อยกว่า 2 พันล้านมวน	กำหนดราคาขั้นต่ำ 440-549 รูเปีย	245 รูเปีย
	ประเภท 1	ราคา 749 รูเปียขึ้นไป	275 รูเปีย

³⁸ Regulation of the Minister of Finance of the Republic of Indonesia Number 179/PMK.011 /2012 on Excise Tariff of Tobacco Products

³⁹ World Health Organization, Taxation of Tobacco Products in the South-East Asia Region (New Delhi, 2014), p.15.

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาสูบ		กำหนดราคาขายปลีกต่อมวนหรือ	อัตราภาษี สรรพสามิตต่อ มวนหรือต่อกรัม
ชนิด	ประเภทของ ผู้ประกอบการ	ต่อกรัม	
บุหรีชิกาแรต ปรุงรสมวน ด้วยมือ (SKT)	ผลิตเกิน 2 พันล้านมวน	กำหนดราคาขั้นต่ำ 550-749 รูเปีย	205 รูเปีย
	ประเภท 2 ผลิตตั้งแต่ 300 ล้านมวน ถึง 2 พันล้านมวน	ราคา 379 รูเปียขึ้นไป	130 รูเปีย
		ราคา 349-379 รูเปีย	120 รูเปีย
	ประเภท 3 ผลิตน้อยกว่า 300 ล้านมวน	กำหนดราคาขั้นต่ำ 336-349 รูเปีย	110 รูเปีย
บุหรีชิกาแรต ขาว (SPM)	ประเภท 1 ผลิตเกิน 2 พันล้านมวน	กำหนดราคาขั้นต่ำ 680 รูเปีย	380 รูเปีย
	ประเภท 2 ผลิตน้อยกว่า 2 พันล้านมวน	ราคา 444 รูเปียขึ้นไป	245 รูเปีย
		กำหนดราคาขั้นต่ำ 345-444 รูเปีย	195 รูเปีย

3.4 เปรียบเทียบฐานภาษีสรรพสามิตยาสูบของประเทศไทยกับประเทศฟิลิปปินส์และประเทศอินโดนีเซีย

ฐานภาษีสรรพสามิตยาสูบทั้ง 3 ประเทศ คือ ประเทศไทย ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศอินโดนีเซีย ดังกล่าวข้างต้น ใช้ฐานภาษีสรรพสามิตยาสูบ ดังนี้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบฐานภาษีสรรพสามิตยาสูบของประเทศไทยกับประเทศฟิลิปปินส์และประเทศอินโดนีเซีย

ประเทศ	ผู้มีหน้าที่เสียภาษี	ฐานภาษี	ตามมูลค่า (Ad Valorem)		ตามปริมาณ (Specific)	
			ฐาน	อัตรา	ฐาน	อัตรา
1. ไทย	1. ผู้ผลิต 2. ผู้นำเข้า	ตามมูลค่าหรือตามปริมาณ (เลือกเก็บตามอัตราที่สูงกว่า)	1. ราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรมยาสูบ 2. ราคา CIF บวกอากรขาเข้า	87%	กรัม	1 THB
2. ฟิลิปปินส์	1. ผู้ผลิต 2. ผู้นำเข้า	ตามปริมาณ อย่างเดียว	-	-	ซอง (20มวน)	กรณีราคาขายปลีก ⁴⁰ : - ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 11.50

⁴⁰ ราคาขายปลีกบุหรีชิกาแรตของประเทศฟิลิปปินส์ที่นำมาใช้คำนวณจะคิดราคาโดยเฉลี่ยจาก 5 ซูปเปอร์มาร์เก็ตหลักในกรุงมะนิลา หรือกรณีขายในพื้นที่อื่นนอกกรุงมะนิลาจะคิดราคาโดยเฉลี่ยจาก 5 ซูปเปอร์มาร์เก็ตหลักของพื้นที่นั้นๆ

ประเทศ	ผู้มีหน้าที่เสียภาษี	ฐานภาษี	ตามมูลค่า (Ad Valorem)		ตามปริมาณ (Specific)	
			ฐาน	อัตรา	ฐาน	อัตรา
						PHP คิด 21 PHP ต่อซอง - มากกว่า 11.50 PHP คิด 28 PHP ต่อซอง
3. อินโดนีเซีย	1. ผู้ผลิต 2. ผู้นำเข้า	ตามปริมาณ อย่างเดียว	-	-	มวน	80-380 IDR

ซึ่งจะเห็นได้ชัดว่าประเทศไทยใช้ฐานภาษีสรรพสามิตยาสูบตามมูลค่าอยู่ 2 ฐาน คือฐานราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรม กรณียาสูบผลิตในประเทศ และฐานราคา ซี. ไอ.เอฟ. บวกด้วยอากรขาเข้ากรณียาสูบนำเข้า ซึ่งทั้งสองฐานดังกล่าวมีการคำนวณภาษีสรรพสามิตยาสูบที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดการได้เปรียบและเสียเปรียบระหว่างผู้ผลิตยาสูบในประเทศกับผู้นำเข้ายาสูบจากกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งหากมีการถ่ายโอนราคา (Transfer Pricing) เช่นสำแดงราคา ซี. ไอ.เอฟ. ต่ำกว่าความเป็นจริง ทำให้เสียภาษีสรรพสามิตต่ำกว่าผู้ผลิตยาสูบในประเทศ ที่ต้องเสียภาษีจากราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรม เป็นเหตุให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบในประเทศเสียเปรียบในด้านต้นทุน เป็นเหตุให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างผู้ประกอบการ ขาดความเป็นธรรมในการบริหารจัดการจัดเก็บภาษี ประกอบกับการที่เป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งมีผลให้ต้องลดอากรศุลกากรลง ซึ่งเมื่ออากรขาเข้าที่นำมาคำนวณรวมเป็นฐานภาษีลดลง ก็จะส่งผลให้ยาสูบที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรเสียภาษีลดลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายได้ของรัฐบาลจากการจัดเก็บภาษีที่ลดลง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศอินโดนีเซียที่ไม่มีฐานตามมูลค่า มีแต่ฐานภาษีตามปริมาณเพียงฐานเดียวที่ใช้กับทั้งยาสูบที่ผลิตในประเทศและยาสูบที่นำเข้าจากต่างประเทศ ทำให้เกิดความไม่มีการได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างยาสูบนำเข้าและยาสูบที่ผลิตในประเทศ

นอกจากนั้นฐานภาษีสรรพสามิตยาสูบตามปริมาณของประเทศฟิลิปปินส์และประเทศอินโดนีเซียนั้น ยังใช้หน่วยคิดเป็นมวน ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยที่ใช้ฐานภาษีสรรพสามิตยาสูบตามปริมาณ คิดเป็นกรัม ทำให้ผู้นำเข้ายาสูบหลายรายได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบยาสูบของตนเอง โดยมีการออกแบบยาสูบ ชนิดบุหรีชิกาแรต ให้มีขนาดเล็กลง และมีน้ำหนักเบาขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้เพื่อให้เสียภาษีน้อยลง เช่นตัวอย่างของบริษัท ร็อคอินเตอร์เนชั่นแนล โทแบคโค (ไทยแลนด์) จำกัด ผู้นำเข้ายาสูบชนิดบุหรีชิกาแรต ตรา Bonjour Red ตรา Bonjour Green ตรา Sky Red และตรา Sky Green โดยยาสูบดังกล่าวทั้ง 4 ตรา มีน้ำหนักซองละ 18 กรัม ซึ่งในการนำเข้าและเสียภาษีในระยะแรกของยาสูบดังกล่าว ได้เสียภาษีฐานตามปริมาณ ซองละ 18 บาท (อัตราภาษีกรัมละ 1 บาท) แต่ในปัจจุบันยาสูบดังกล่าวมีน้ำหนักเพียงซองละ 14 กรัม น้อยลงกว่าเดิมซองละ 4 กรัม นั้นหมายความว่าผู้นำเข้าจะเสียภาษีสรรพสามิตยาสูบน้อยลง ซองละ 4 บาท ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายได้ของรัฐบาลจากการจัดเก็บภาษีที่ลดลง ทำให้ต้นทุนของยาสูบที่นำเข้ลดลง และเมื่อต้นทุนลดลง ย่อมส่งผลให้ราคาสินค้านั้นๆ ถูกลง ประชาชนก็จะหันมาบริโภคสินค้านั้นๆ มากขึ้น ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อมาตรการของรัฐบาลที่

ต้องการให้ลดการบริโภคยาสูบ โดยหลังจากปี พ.ศ. 2558 จากการศึกษาที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้วการนำเข้ายาสูบจากประเทศสมาชิกอาเซียนมีจำนวนมากขึ้น ซึ่งถ้าฐานภาษียังมีความหลักหลั่นได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างยาสูบที่ผลิตในประเทศและยาสูบที่นำเข้าและระหว่างผู้ประกอบการด้วยกัน ก็จะส่งผลทำให้การประกอบอุตสาหกรรมยาสูบไทยมีปัญหา

ดังนั้น ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตยาสูบของประเทศไทย ควรจะมีการปรับปรุงฐานภาษีโดยยกเลิกการจัดเก็บภาษีตามฐานมูลค่า และกำหนดให้มีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตยาสูบจากฐานภาษีตามปริมาณเพียงอย่างเดียว และให้คิดจากหน่วยเป็นมวน อย่างเช่นประเทศฟิลิปปินส์และประเทศอินโดนีเซีย (จากการศึกษา ผู้เขียนยังพบว่าการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตยาสูบของประเทศในภูมิภาคเอเชียส่วนใหญ่ก็กำหนดให้มีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตยาสูบจากฐานภาษีตามปริมาณเพียงอย่างเดียว และคิดจากหน่วยเป็นมวนเช่นเดียวกัน) การกำหนดให้จัดเก็บภาษีสรรพสามิตยาสูบจากฐานภาษีตามปริมาณเพียงอย่างเดียวให้เพื่อมิให้เกิดการถ่วงโอนราคาหรือแจ้งราคาต่ำกว่าความเป็นจริง และเพื่อมิให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบในประเทศเสียเปรียบในเรื่องของฐานภาษี เป็นการสร้างความไม่เป็นธรรมให้แก่ผู้ประกอบการด้วยกัน ซึ่งเป็นไปตามหลักภาษีอากรที่ดีในหลักความยุติธรรมทางภาษี

อย่างไรก็ตาม นอกจากปัญหาในการกำหนดฐานภาษีสรรพสามิตยาสูบดังกล่าวแล้วจากการศึกษาข้างต้นในบทที่ 2 เมื่อพิจารณา AEC Blueprint แล้วจะพบว่า มีแต่การกำหนดแนวทางปฏิบัติให้เป็นตามหลักการเคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรีเฉพาะด้านภาษีศุลกากรและพิธีการอำนวยความสะดวกด้านศุลกากรเป็นหลัก แต่ไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีสรรพสามิตใดๆ ให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้าสรรพสามิตเป็นไปอย่างเสรีในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มประเทศยุโรปที่มีมาตรการด้านภาษีสรรพสามิตกำหนดไว้ว่ากลุ่มประเทศสมาชิกต้องดำเนินการด้านสรรพสามิตอย่างไร จึงจะไม่ขัดกับหลักการเคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรี จากการศึกษาที่ยังไม่มีการกำหนดหลักการเคลื่อนย้ายสินค้าที่เสียภาษีสรรพสามิตทำให้เป็นอุปสรรคอีกด้านหนึ่งในการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอนาคต

บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีที่ทำรายได้ให้กับรัฐเป็นอันดับสองรองจากภาษีสรรพากร ซึ่งภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บกับสินค้านำเข้ามาในประเทศกลายเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่กรมศุลกากรจัดเก็บแทนและผลจากการเข้าร่วมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีผลให้ลดอัตราภาษีศุลกากรลดลงจนเหลือ 0% ในขณะที่ภาษีสรรพสามิตยังคงจัดเก็บในฐานเดิม จึงเกิดปัญหาเรื่องการกำหนดฐานในการคำนวณภาษีสรรพสามิต ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายได้ของรัฐบาลจากการจัดเก็บภาษีที่ลดลงจากการศึกษาในเรื่องฐานภาษี ตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 ที่กำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบ และผู้นำเข้ายาสูบ เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี ซึ่งต้องเสียภาษีในอัตราตามปริมาณหรือตามมูลค่าของสินค้า ในอัตราที่คิดเป็นเงินสูงกว่า โดยฐานภาษีตามปริมาณสำหรับยาสูบ จะจัดเก็บภาษีตามปริมาณของสินค้า โดยจะคิดคำนวณจากน้ำหนักของยาสูบนั้นๆ สำหรับกรณียาสูบที่ทำในราชอาณาจักร ถือมูลค่าตามราคายาสูบที่อธิบดีประกาศกำหนดเป็นราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรมยาสูบ และในกรณียาสูบที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 กำหนดให้ถือมูลค่าตามราคา ซี.ไอ.เอฟ. ของสินค้าบวกด้วยอากรขาเข้าฯ พบว่า

4.1.1 การกำหนดฐานภาษีตามปริมาณและตามมูลค่าตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 เป็นปัญหาทำให้ผู้นำเข้ายาสูบ ชนิดบุหรี่ซิการ์หลายรายมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบยาสูบของตนเอง เพื่อให้เสียภาษีน้อยลง ขณะเดียวกันการกำหนดฐานภาษีตามมูลค่าดังกล่าว เป็นการกำหนดให้ใช้ฐานในการคำนวณภาษีที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบที่ทำในราชอาณาจักรกับผู้นำยาสูบเข้ามาในราชอาณาจักร นอกจากนั้นยังมีการหลีกเลี่ยงภาษีโดยการแจ้งราคาซึ่งเป็นฐานในการคำนวณภาษีที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น และมีการถ่ายโอนราคา ประกอบกับการที่ประเทศไทยจะต้องเข้าร่วมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งมีผลที่จะผูกพันให้รัฐบาลไทยต้องลดอากรศุลกากรลง ซึ่งเมื่ออากรขาเข้าที่นำมาคำนวณรวมเป็นฐานภาษีลดลงก็จะส่งผลให้ยาสูบที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรเสียภาษีน้อยลง กระทั่งต่อผลการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลที่ลดต่ำลงไปด้วย แต่ในด้านผู้ประกอบการย่อมได้รับประโยชน์จากลดอากรดังกล่าว ทำให้ต้นทุนของยาสูบที่นำเข้ามาลดลง และเมื่อต้นทุนลดลง ย่อมส่งผลให้ราคาสินค้านั้นๆ ถูกลง ประชาชนก็จะหันมาบริโภคสินค้านั้นๆ มากขึ้น ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อมาตรการของรัฐบาลที่ต้องการให้ลดการบริโภคยาสูบ

4.1.2 ฐานที่ใช้ในการคำนวณภาษีสรรพสามิตยาสูบที่นำเข้าระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจ ยังมีความแตกต่างกันอยู่ โดยประเทศไทยใช้ฐานภาษีสรรพสามิตยาสูบสำหรับสินค้านำเข้าตามมูลค่า คือ ราคา C.I.F. บวกด้วยอากรขาเข้า และตามปริมาณ คิดเป็นกรัม (เลือกเก็บตามอัตราที่คิดเป็นเงินสูงกว่า) แต่สำหรับประเทศฟิลิปปินส์และประเทศอินโดนีเซียใช้

ฐานภาษีตามปริมาณ คิดเป็นมวนเพียงอย่างเดียว ความแตกต่างของฐานภาษีดังกล่าวทำให้เกิดความได้เปรียบและเสียเปรียบกันระหว่างยาสูบนำเข้าและยาสูบที่ผลิตในประเทศ

4.1.3 หลักเกณฑ์แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีสรรพสามิตให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้าสรรพสามิตเป็นไปอย่างเสรีในกลุ่มประเทศอาเซียนยังมิได้มีการกำหนดไว้ใน AEC Blueprint ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคและไม่สอดคล้องต่อหลักการเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน (Single Market and Production Base)

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ควรยกเลิกฐานภาษีสรรพสามิตยาสูบตามมูลค่า เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาสูบในประเทศและนำเข้า มิให้เสียเปรียบในเรื่องของฐานภาษี และเพื่อมิให้เกิดการถ่ายโอนราคาหรือแจ้งราคาต่ำกว่าความเป็นจริง เนื่องจากการกำหนดให้ใช้ฐานราคาผู้ประกอบการมักมีการถ่ายโอนราคา และแจ้งราคาต่ำกว่าความเป็นจริง ทำให้การบริหารการจัดเก็บภาษีมียากง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน

4.2.2 ควรกำหนดฐานภาษีสรรพสามิตยาสูบ เป็นฐานภาษีตามปริมาณเพียงอย่างเดียว เพื่อความสะดวกในการบริหารการจัดเก็บภาษียาสูบ และเพื่อให้ฐานที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตยาสูบเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน หรือให้สอดคล้องกันในกลุ่มประเทศในประชาคมอาเซียน

4.2.3 ควรกำหนดหน่วยของฐานภาษีสรรพสามิตยาสูบตามปริมาณเป็นมวน จากเดิมที่กำหนดเป็นกรัม เพื่อป้องกันมิให้ส่งผลกระทบต่อรายได้ของรัฐ และเป็นการส่งเสริมมาตรการของรัฐบาลที่ต้องการให้ลดการบริโภคยาสูบ เนื่องจากผู้ประกอบการจะผลิตยาสูบให้มีขนาดเล็กกลงและมีน้ำหนักเบาขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้เสียภาษีน้อยลง และราคายาสูบถูกลง

4.2.4 ควรกำหนดหลักเกณฑ์แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีสรรพสามิตใดๆ ให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้าสรรพสามิตเป็นไปอย่างเสรีในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ต้องการให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน ตามที่กำหนดไว้ใน AEC Blueprint เพื่อสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างสมาชิก ไม่ให้เกิดการกีดกันทางการค้า การเลือกปฏิบัติ และการแข่งขันกันเองระหว่างประเทศสมาชิก และเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับประเทศนอกกลุ่มอาเซียน และยิ่งเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับประเทศนอกกลุ่ม และเพื่อมิให้ประเทศไทยต้องเสียเปรียบในการแข่งขันกับผู้ผลิตอื่นๆ ในอนาคต

บรรณานุกรม

หนังสือ

- ชลธาร วิศรุตวงศ์. การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเพื่อควบคุมการสูบบุหรี่ซีกาเรต. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.), 2550.
- ประภาศ คงเอียด. คำอธิบายกฎหมายภาษีสรรพสามิต. กรุงเทพมหานคร: พี.เจ เพลทโปรดิวเซอร์, 2542.
- สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. รายงานโครงการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดทำประมวลกฎหมายภาษีสรรพสามิต. นครปฐม: บริษัท มิสเตอร์ก๊อปปี (ประเทศไทย) จำกัด, 2555.
- อรัญ ธรรมโน. ความรู้ทั่วไปทางการคลัง. กรุงเทพมหานคร: ไทยวิจัยและฝึกอบรม, 2548.
- อรัญ ธรรมโน. การคลัง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมสรรพสามิต, 2515
- Ben J.M. Terra. “Excise.” In Victor Thuronyi (ed.). Tax Law Design and Drafting. Volume 1. Washington, DC: International Monetary Fund, 1996.
- John L. Mikesell. Fiscal Administration Analysis and Applications for the Public Sector. 10th ed. Boston: Thomson Higher Education, 2010.
- National Center for Policy Analysis. Taxing the Poor A Report on Tobacco, Alcohol, Gambling, and Other Taxes and Fees That Disproportionately Burden Lower–Income Families. Dallas: National Center for Policy Analysis Taxes, 2007.
- Organization for Economic Co–operation and Development (OECD). Revenue Statistics 1965–2010: 2011. Paris: OECD Publishing, 2011.
- World Health Organization. Taxation of Tobacco Products in the South–East Asia Region. New Delhi, 2014.

บทความ

- Rob Preece. “Excise taxation of key commodities across South East Asia: a Comparative Analysis Ahead of the ASEAN Economic Community in 2015.” World Customs Journal 1, 6 (March 2012): 4.

วิทยานิพนธ์

- ฐาปณี มหาราศิลป์. ภาษีสรรพสามิต: เครื่องมือนโยบายเพื่อแก้ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม. ภาคนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

เอกสารอื่นๆ

สมชัย ฤชุพันธ์. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษีอากร. เอกสารการสอนชุดวิชาการเงินการธุรกิจและการ
ภาษีอากร ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมาธิราช, 2538.
ส่วนประชาสัมพันธ์และประสานการมีส่วนร่วม สำนักบริหารกลาง กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ.
50 คำถาม คำตอบ. กระทรวงพาณิชย์, 2551.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ปัทม์ อนันต์อภิบุตร. AEC กับความท้าทายในการปรับปรุงโครงสร้างภาษีของไทย [ออนไลน์]. 13
พฤศจิกายน 2556. แหล่งที่มา: [http://www.fpo.go.th/FPO/modules/Content/
getfile.php?content_fileID=1341](http://www.fpo.go.th/FPO/modules/Content/getfile.php?content_fileID=1341).

The Tax Lady Blog Founder of Roni Deutch. The Four Reasons We Pay Taxes [Online].
March 2013. Available from: [http://ronideutch.blogspot.com/2008/09/four-
rs-reasons-we-pay-taxes.html](http://ronideutch.blogspot.com/2008/09/four-reasons-we-pay-taxes.html).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ระบบภาษีอากรของประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก⁴¹

ตารางที่ 5 ระบบภาษีอากรของประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

คิดตามปริมาณ	ระบบผสม	คิดอัตราตามมูลค่า	
		ราคาขายปลีก/ราคาคิด กับผู้ขายส่ง	ราคา ซี.ไอ.เอฟ./ราคา ขาย ณ โรงอุตสาหกรรม
ออสเตรเลีย	จีน	บังกลาเทศ	ไทย
บรูไน	ปากีสถาน	เวียดนาม	กัมพูชา
ฟีจี	มาเลเซีย		
ฮ่องกง			
อินเดีย			
เกาหลี			
ญี่ปุ่น			
ลาว			
มาเก๊า			
มัลดีฟส์			
มองโกเลีย			
เนปาล			
นิวซีแลนด์			
ปาปัวนิวกินี			
ฟิลิปปินส์			
สิงคโปร์			
เกาหลีใต้			
ศรีลังกา			
ไต้หวัน			
อินโดนีเซีย			

⁴¹ เอมีล เอ็ม. ซันเลย์, การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากยาสูบในภูมิภาคเอเชีย: แนวโน้มและการพัฒนาในปัจจุบัน, การประชุมในเวทีภาษีของภูมิภาคเอเชีย (เมษายน 2550), น.3.

ภาคผนวก ข
พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509

พระราชบัญญัติ

ยาสูบ

พ.ศ. ๒๕๐๙

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๙

เป็นปีที่ ๒๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยยาสูบ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙”

มาตรา ๒^๑ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติยาสูบ พุทธศักราช ๒๔๘๖

(๒) พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๐

(๓) พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๒

บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ต้นยาสูบ” หมายความว่า พืชนิโคติอานาตาแบกัม (NICOTIANATABACUM)

“พื้นที่ยาสูบพื้นเมือง” หมายความว่า ต้นยาสูบที่ปลูกในประเทศไทยมาแต่ดั้งเดิมและเมื่อบ่มด้วยแดดแล้วใบเป็นสีน้ำตาล

“ใบยา” หมายความว่า ใบยาสดหรือใบยาแห้งของต้นยาสูบ

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๓/ตอนที่ ๑๑๗/หน้า ๙๖๓/๒๗ ธันวาคม ๒๕๐๙

“ยาอัด”^๒ หมายความว่า ส่วนใดส่วนหนึ่งของต้นยาสูบซึ่งได้ปนหรือย่อยและทำเป็นแผ่นโดยมีวัตถุอื่นเจือปนด้วยหรือไม่ก็ตาม

“ยาเส้น” หมายความว่า ใบยาหรือยาอัดซึ่งได้หั่นเป็นเส้นและแห้งแล้ว

“ยาสูบ” หมายความว่า บุหรี่ซิการ์ แรต บุหรี่ซิการ์ บุหรี่อื่น ยาเส้นปรุง และให้รวมตลอดถึงยาเคี้ยวด้วย

“บุหรี่ยาแรต”^๓ หมายความว่า ยาเส้นหรือยาเส้นปรุง ไม่ว่าจะมียาแห้งหรือยาอัดเจือปนหรือไม่ ซึ่งมวนด้วยกระดาษหรือวัตถุที่ทำขึ้นใช้แทนกระดาษ หรือใบยาแห้งหรือยาอัด

“บุหรี่ยาซิการ์”^๔ หมายความว่า ใบยาแห้งหรือยาอัด ซึ่งมวนด้วยใบยาแห้งหรือยาอัด

“บุหรี่ยาอื่น”^๕ หมายความว่า ยาเส้นหรือยาเส้นปรุง ซึ่งมวนด้วยใบตอง กลิบบัว กาบหมาก ใบมะกา ใบจาก หรือวัตถุอื่นที่มีใช้กระดาษหรือวัตถุที่ทำขึ้นใช้แทนกระดาษและที่มีใช้ใบยาแห้งหรือยาอัด

“ยาเส้นปรุง”^๖ หมายความว่า ใบยาซึ่งมิใช่ใบยาพันธุ์ยาสูบพื้นเมืองหรือยาอัด ซึ่งได้หั่นเป็นเส้นและปรุงหรือปนด้วยวัตถุอื่นนอกจากน้ำ

“ยาเคี้ยว”^๗ หมายความว่า ส่วนใดส่วนหนึ่งของใบยาแห้งนอกจากใบยาแห้งพันธุ์ยาสูบพื้นเมือง ซึ่งได้ปรุงหรือปนด้วยวัตถุอื่นนอกจากน้ำเพื่ออมหรือเคี้ยว

“ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบ” หมายความว่า ผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการเพาะปลูกต้นยาสูบ

“ผู้บ่มใบยา” หมายความว่า ผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการบ่มใบยาสดเป็นใบยาแห้ง

“โรงบ่มใบยา” หมายความว่า สิ่งปลูกสร้างซึ่งใช้บ่มใบยา

“สถานีบ่มใบยา” หมายความว่า สถานที่ตั้งโรงบ่มใบยา และให้รวมตลอดถึงสถานที่ซึ่งใช้เกี่ยวกับการซื้อขายหรือเก็บใบยาซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกันด้วย

“ผู้อบใบยา” หมายความว่า ผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการอบใบยาแห้งด้วยเครื่องจักรเพื่อปรับระดับความชื้น

“โรงอบใบยา” หมายความว่า โรงเรือนซึ่งติดตั้งเครื่องอบใบยาและให้รวมตลอดถึงโรงเรือนที่เก็บใบยาแห้งในบริเวณเดียวกันด้วย

“ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาสูบ” หมายความว่า ผู้ได้รับอนุญาตให้ทำยาอัดยาเส้นหรือยาสูบเพื่อการค้า

“โรงอุตสาหกรรมยาสูบ” หมายความว่า สถานที่ซึ่งใช้ในการทำยาอัดยาเส้นหรือยาสูบเพื่อการค้า และให้รวมตลอดถึงบริเวณแห่งสถานที่นั้นด้วย

^๒ มาตรา ๔ นิยามคำว่า “ยาอัด” แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๑

^๓ มาตรา ๔ นิยามคำว่า “บุหรี่ยาแรต” แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๑

^๔ มาตรา ๔ นิยามคำว่า “บุหรี่ยาซิการ์” แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๑

^๕ มาตรา ๔ นิยามคำว่า “บุหรี่ยาอื่น” แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๑

^๖ มาตรา ๔ นิยามคำว่า “ยาเส้นปรุง” แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๑

^๗ มาตรา ๔ นิยามคำว่า “ยาเคี้ยว” แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๒

“ซอง” หมายความว่ารวมตลอดถึง ห่อ กะทอ กระป๋อง กล่อง ขวด หรือสิ่งอื่นซึ่งใช้บรรจุหรือผูกมัดยาเส้นหรือยาสูบ

“แสดมป๋ยาสูบ” หมายความว่ารวมตลอดถึงเครื่องหมายอย่างอื่นที่ใช้แทนแสดมป๋ยาสูบ

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมสรรพสามิต

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมและค่าแสดมป๋ยาสูบไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๕ ทวิ^๘ ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เสียค่าแสดมป๋ยาสูบในอัตราทั้งตามมูลค่าและตามปริมาณ ให้เสียค่าแสดมป๋ยาสูบในอัตราที่คิดเป็นเงินสูงกว่า

มาตรา ๕ ตริ^๙ การเสียค่าแสดมป๋ยาสูบตามมูลค่านั้น ให้ถือมูลค่าตาม (๑) และ (๒) โดยให้รวมค่าแสดมป๋ยาสูบที่พึงต้องชำระด้วย ดังนี้

(๑) ในกรณียาเส้นที่ทำในราชอาณาจักร ให้ถือตามราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรมยาสูบ

ในกรณีไม่มีราคาขายยาเส้น ณ โรงอุตสาหกรรมยาสูบ หรือราคาขายยาเส้น ณ โรงอุตสาหกรรมยาสูบมีหลายราคา ให้ถือตามราคาให้อธิบดีประกาศตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บค่าแสดมป๋ยาสูบ อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศมูลค่าของยาเส้นที่ผลิตในราชอาณาจักร เพื่อถือเป็นเกณฑ์ในการคำนวณค่าแสดมป๋ยาสูบ โดยกำหนดจากราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรมยาสูบในตลาดปกติได้

ในกรณียาสูบที่ทำในราชอาณาจักร ให้ถือตามราคาขายตามให้อธิบดีประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๓ เป็นราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรมยาสูบ

(๒) ในกรณียาเส้นหรือยาสูบที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ให้ถือราคา ซี.ไอ.เอฟ. ของยาเส้นหรือยาสูบ บวกด้วยอากรขาเข้า ค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน และภาษีและค่าธรรมเนียมอื่นตามที่จะได้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา แต่ไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่มตามที่กำหนดในหมวด ๔ ลักษณะ ๒ แห่งประมวลรัษฎากร

^๘ มาตรา ๕ ทวิ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๔

^๙ มาตรา ๕ ตริ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๔

ในกรณีที่ผู้นำเข้าได้รับยกเว้นหรือลดอัตราอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนหรือตามกฎหมายอื่นให้นำอากรขาเข้าที่ได้รับยกเว้นหรือลดอัตราดังกล่าวมารวมในการคำนวณมูลค่าตาม (๒) ด้วย

ราคา ซี.ไอ.เอฟ. ตาม (๒) ได้แก่ ราคาयाเส้นหรือยาสูบที่บวกด้วยค่าประกันภัยและค่าขนส่งถึงด่านศุลกากรในราชอาณาจักร ทั้งนี้ เว้นแต่

(ก) ในกรณีที่อธิบดีกรมศุลกากรประกาศให้ราคาในท้องตลาดสำหรับยาเส้นหรือยาสูบประเภทใดประเภทหนึ่ง ต้องเสียอากรตามราคาเป็นรายเฉลี่ยตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร ก็ให้ถือราคานั้นเป็นราคาयाเส้นหรือยาสูบในการคำนวณราคา ซี.ไอ.เอฟ.

(ข) ในกรณีที่เจ้าพนักงานศุลกากรประเมินราคาเพื่อเสียอากรขาเข้าใหม่ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ก็ให้ถือราคานั้นเป็นราคาयाเส้นหรือยาสูบในการคำนวณราคา ซี.ไอ.เอฟ.

มาตรา ๕ จัตวา^{๑๐} เพื่อประโยชน์ในการกำหนดมูลค่าของยาเส้นหรือยาสูบให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับราคาขายยาเส้นหรือยาสูบต่ออธิบดีหรือผู้ที่อธิบดีมอบหมายตามแบบและภายในระยะเวลาที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๕ เบญจ^{๑๑} ในกรณียาเส้นหรือยาสูบที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร รัฐมนตรีจะประกาศกำหนดให้กรมศุลกากรเรียกเก็บค่าแสตมป์ยาสูบเพื่อกรมสรรพสามิตก็ได้

มาตรา ๖ ให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดให้ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งใช้พันธุ์ยาสูบใดๆ ได้ตามที่เห็นสมควรโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่สถานีทดลองปลูกพันธุ์ยาสูบ

มาตรา ๗ ผู้ใดทำการเพาะปลูกต้นยาสูบ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานการขออนุญาต การออกใบอนุญาตและเงื่อนไขว่าด้วยการเพาะปลูกต้นยาสูบ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรานี้สิ้นอายุเมื่อครบกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันออกใบอนุญาต บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ปลูกต้นยาสูบพันธุ์ยาสูบพื้นเมือง^{๑๒}

มาตรา ๘ ห้ามมิให้ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบจำหน่ายใบยาสดแก่ผู้อื่นนอกจากผู้บ่มใบยาตามที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่การจำหน่ายใบยาพันธุ์ยาสูบพื้นเมืองหรือใบยาที่ผู้บ่มใบยาไม่รับซื้อ

^{๑๐} มาตรา ๕ จัตวา เพิ่มโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๔

^{๑๑} มาตรา ๕ เบญจ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๔

^{๑๒} มาตรา ๗ วรรคสี่ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๒

มาตรา ๙ ผู้ใดตั้งสถานปั๊มไบกยาหรือสร้างโรงปั๊มไบกยาเพิ่มจำนวนขึ้นต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี

การขออนุญาต การออกใบอนุญาตและเงื่อนไขว่าด้วยการสร้างสถานปั๊มไบกยาหรือโรงปั๊มไบกยา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา
ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรานี้มีอายุตลอดไป
บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ตั้งสถานปั๊มไบกยาพันธุ์ยาสูบพื้นเมือง

มาตรา ๑๐ ผู้ใดทำการปั๊มไบกยา ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน
การขออนุญาต การออกใบอนุญาตและเงื่อนไขว่าด้วยการรับซื้อไบกยาสด การปั๊มไบกยา การเก็บรักษาไบกยาแห้ง ตลอดทั้งการทำบัญชี ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา
ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรานี้สิ้นอายุเมื่อครบกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันออกใบอนุญาต
บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ปั๊มไบกยาพันธุ์ยาสูบพื้นเมือง หรือไบกยาพันธุ์ยาสูบอื่น ตามที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา^{๑๓}

มาตรา ๑๑ ห้ามมิให้ผู้ปั๊มไบกยาจำหน่ายไบกยาให้แก่ผู้อื่นนอกจากผู้ซื้อไบกยาตามมาตรา ๒๕ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี
บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่การจำหน่ายไบกยาพันธุ์ยาสูบพื้นเมือง

มาตรา ๑๒ ผู้ใดตั้งโรงอบไบกยาหรือเพิ่มจำนวนเครื่องอบไบกยาต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี
การขออนุญาต การออกใบอนุญาตและเงื่อนไขว่าด้วยการสร้างโรงอบไบกยาให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา
ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรานี้มีอายุตลอดไป

มาตรา ๑๓ ผู้ใดทำการอบไบกยา ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน
การขออนุญาต การออกใบอนุญาตและเงื่อนไขว่าด้วยการอบไบกยา การเก็บรักษาไบกยา ตลอดทั้งการทำบัญชี ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา
ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรานี้สิ้นอายุเมื่อครบกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันออกใบอนุญาต

มาตรา ๑๔ ผู้ใดทำการหันไบกยา ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี หรือต้องได้รับอนุญาตตามประกาศที่อธิบดีกำหนด

^{๑๓} มาตรา ๑๐ วรรคสี่ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๒

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ปลูกต้นยาสูบพันธุ์ยาสูบพื้นเมืองที่หันไปยา
พันธุ์ยาสูบพื้นเมือง^{๑๔}

มาตรา ๑๕ ให้อธิบดีมีอำนาจประกาศกำหนดราคาใบยา
การซื้อขายใบยา ให้เป็นไปตามราคา que อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๖ การประกอบอุตสาหกรรมบุหรืหรือกาแรตเป็นการผูกขาดของรัฐ

มาตรา ๑๗ ผู้ใดประกอบอุตสาหกรรมยาสูบ ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี
การขออนุญาต การออกใบอนุญาตและเงื่อนไขว่าด้วยการประกอบอุตสาหกรรม
ยาสูบ การนำยาอัด ยาเส้น หรือยาสูบออกจากโรงอุตสาหกรรมยาสูบ ตลอดทั้งการทำบัญชี ให้เป็นไป
ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรานี้สิ้นอายุเมื่อสิ้นปีปฏิทิน

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ปลูกต้นยาสูบพันธุ์ยาสูบพื้นเมืองซึ่งทำยาเส้นจาก
ใบยาพันธุ์ยาสูบพื้นเมืองที่ตนปลูกได้เอง^{๑๕}

มาตรา ๑๘^{๑๖} ให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบ บรรจุนยาเส้นหรือยาสูบในซองและ
ปิดแสดมภ์ยาสูบตามพระราชบัญญัตินี้ ก่อนนำออกจากโรงอุตสาหกรรมยาสูบ นอกจากยาเส้นที่ทำ
จากใบยาพันธุ์ยาสูบพื้นเมือง

ยาเส้นหรือยาสูบที่ได้รับอนุญาตให้ส่งออกไปขายนอกราชอาณาจักรไม่ต้องปิด
แสดมภ์ยาสูบ แต่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๘ ทวิ^{๑๗} (ยกเลิก)

มาตรา ๑๙ ห้ามมิให้ผู้ใดมียาสูบที่ไม่ได้ปิดแสดมภ์ยาสูบตามพระราชบัญญัตินี้ไว้ใน
ครอบครองเกินกว่าห้าร้อยกรัม นอกจากผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบ

ให้ผู้มียาสูบที่ไม่ต้องปิดแสดมภ์ยาสูบหรือผู้มียาสูบที่ปิดแสดมภ์ยาสูบตาม
พระราชบัญญัตินี้ พุทธศักราช ๒๔๘๖ เกินกว่าห้าร้อยกรัม ปิดแสดมภ์ยาสูบให้ถูกต้องตาม
พระราชบัญญัตินี้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

^{๑๔} มาตรา ๑๔ วรรคสอง เพิ่มโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๒

^{๑๕} มาตรา ๑๗ วรรคสี่ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๒

^{๑๖} มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๓

^{๑๗} มาตรา ๑๘ ทวิ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๓

มาตรา ๒๐^{๑๘} ห้ามมิให้ผู้ใดมียาเส้นที่มีได้ปิดแสตมป์ยาสูบตามพระราชบัญญัตินี้ไว้ในครอบครองเกินกว่าหนึ่งกิโลกรัม นอกจากยาเส้นที่ทำจากใบยาพันธุ์ยาสูบพื้นเมืองหรือผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบ

ให้ผู้มียาเส้นที่ไม่ต้องปิดแสตมป์ยาสูบหรือผู้มียาเส้นที่ปิดแสตมป์ยาสูบตามพระราชบัญญัติยาสูบ พุทธศักราช ๒๔๘๖ เกินหนึ่งกิโลกรัม ปิดแสตมป์ยาสูบให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๒๑ ผู้ใดขายยาเส้นหรือยาสูบ หรือนำยาเส้นหรือยาสูบออกแสดงเพื่อขาย ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน

การขออนุญาต การออกใบอนุญาตและเงื่อนไขว่าด้วยการรับยาเส้นหรือยาสูบมาขาย การขาย หรือการนำออกแสดงเพื่อขาย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรานี้สิ้นอายุเมื่อสิ้นปีปฏิทิน

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่เจ้าพนักงานซึ่งเป็นผู้ขาย และผู้ขายหรือผู้นำออกแสดงเพื่อขาย ซึ่งยาเส้นที่ทำจากใบยาพันธุ์ยาสูบพื้นเมือง^{๑๙}

มาตรา ๒๒^{๒๐} การขายยาเส้นต้องขายทั้งซอง ห้ามแบ่งขาย นอกจากยาเส้นที่ทำจากใบยาพันธุ์ยาสูบพื้นเมือง

มาตรา ๒๓ ให้อธิบดีมีอำนาจประกาศกำหนดราคายาสูบ

การขายยาสูบ ห้ามมิให้ขายเกินราคาต่ออธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๔^{๒๑} ห้ามมิให้ผู้ใดขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งยาเส้นหรือยาสูบที่มีได้ปิดแสตมป์ยาสูบตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากยาเส้นที่ทำจากใบยาพันธุ์ยาสูบพื้นเมือง

ให้ผู้มียาเส้นไว้เพื่อขายที่ไม่ต้องปิดแสตมป์ยาสูบหรือผู้ขายยาเส้นหรือยาสูบที่ปิดแสตมป์ยาสูบตามพระราชบัญญัติยาสูบ พุทธศักราช ๒๔๘๖ ปิดแสตมป์ยาสูบให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๒๕ ผู้ใดซื้อใบยาแห้งจากผู้บ่มใบยา ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี

การขออนุญาต การออกใบอนุญาตและเงื่อนไขว่าด้วยการซื้อใบยาแห้ง ตลอดทั้งการทำบัญชี ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรานี้สิ้นอายุเมื่อสิ้นปีปฏิทิน

^{๑๘} มาตรา ๒๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๒

^{๑๙} มาตรา ๒๑ วรรคสี่ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๒

^{๒๐} มาตรา ๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๒

^{๒๑} มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๓

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่การซื้อใบยาพันธุ์ยาสูบพื้นเมือง

มาตรา ๒๖^{๒๒} (ยกเลิก)

มาตรา ๒๗ ห้ามมิให้ผู้ใดนำเมล็ดพันธุ์ยาสูบ ต้นยาสูบ ใบยา ยาอัด ยาเส้นหรือยาสูบ เข้ามาในหรือส่งออกป็นอกราชอาณาจักร เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีหรือเจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดี

การขออนุญาต การออกใบอนุญาตและเงื่อนไขว่าด้วยการนำสิ่งของตามมาตรานี้เข้ามาในหรือส่งออกป็นอกราชอาณาจักร ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การขออนุญาตนำสิ่งของตามมาตรานี้เข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้า หรือมิใช่เพื่อการค้าตามจำนวนอันสมควร จะขอเมื่อสิ่งของนั้นมาถึงด่านศุลกากรแล้วก็ได้

เฉพาะยาเส้นหรือยาสูบให้ปิดแสตมป์ยาสูบตามพระราชบัญญัตินี้ก่อนที่จะรับมอบไปจากเจ้าพนักงานศุลกากร เว้นแต่อธิบดีจะอนุญาตให้ปิดภายหลังตามเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๒๘ ให้อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันผู้เดินทางในบางกรณีนำยาเส้นหรือยาสูบติดตัวเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรได้ตามจำนวนที่เห็นสมควร และจะผ่อนผันไม่ต้องปิดแสตมป์ยาสูบด้วยก็ได้ การผ่อนผันให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๙ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้แสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย ดังที่ระบุไว้ในใบอนุญาต

ในกรณีที่ใบอนุญาตหายหรือชำรุดเสียหายมาก ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขอใบแทนใบอนุญาตจากผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ใบอนุญาตหายหรือชำรุดเสียหายมาก

มาตรา ๓๐ ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตเปลี่ยนสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้มีอำนาจออกใบอนุญาต

การขอและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๑ การโอนใบอนุญาตจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้มีอำนาจออกใบอนุญาต

การขอและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

^{๒๒} มาตรา ๒๖ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๒

มาตรา ๓๒ ใบอนุญาตที่ได้ออกให้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คงใช้ได้ต่อไปจนสิ้นอายุใบอนุญาตนั้น

ผู้ใดทำยาเส้นเพื่อการค้าหรือขายยาเส้นอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าประสงค์จะดำเนินการต่อไป ให้ขออนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๓๓ ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตมีกำหนดไม่เกินหกเดือน หรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาต เมื่อปรากฏว่าผู้ได้รับใบอนุญาต

(๑) ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้

(๒) ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือ

(๓) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

คำสั่งเช่นว่านั้นให้ทำเป็นหนังสือและแจ้งให้ผู้ที่ถูกสั่งพักหรือเพิกถอนใบอนุญาตทราบ ในกรณีที่ไม่พบตัวผู้ถูกสั่งดังกล่าว ให้เจ้าพนักงานปิดคำสั่งไว้ ณ สถานที่ที่ปรากฏในใบอนุญาต และให้ถือว่าผู้นั้นได้ทราบคำสั่งนั้นแล้วตั้งแต่วันที่ปิดคำสั่ง

มาตรา ๓๔ ผู้ถูกสั่งพักหรือเพิกถอนใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตต่อรัฐมนตรีได้ โดยยื่นอุทธรณ์ต่ออธิบดีหรือเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง คำวินิจฉัยชี้ขาดของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๓๕ ยาเส้นหรือยาสูบที่ยังมีเหลืออยู่ในวันที่ถูกสั่งพักหรือเพิกถอนใบอนุญาต ให้ผู้ที่ถูกสั่งพักหรือเพิกถอนใบอนุญาต แล้วแต่กรณี ขายหรือนำออกแสดงเพื่อขายได้ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง

มาตรา ๓๖ ผู้ใดถูกเพิกถอนใบอนุญาตแล้วจะขออนุญาตใหม่อีกไม่ได้จนกว่าจะพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง

มาตรา ๓๗ เมื่อเจ้าพนักงานต้องการทราบชนิดและปริมาณของเมล็ดพันธุ์ยาสูบ ใบยา ยาเส้น ยาสูบ หรือต้องการทราบรายละเอียดในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเพาะปลูกต้นยาสูบ การบ่มใบยา การอบใบยา การประกอบอุตสาหกรรมยาสูบ ให้ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบ ผู้บ่มใบยา ผู้อบใบยา หรือผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบ แล้วแต่กรณี แจ้งให้เจ้าพนักงานทราบ

มาตรา ๓๘^{๒๓} ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจเข้าตรวจสอบสถานิบ่มใบยา โรงอบใบยา หรือโรงอุตสาหกรรมยาสูบ รวมตลอดทั้งเอกสารและบัญชีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในระหว่างเวลาทำงานและมี

^{๒๓} มาตรา ๓๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๒

อำนาจที่จะเข้าควบคุมสถานปั๊มใบยา โรงอบใบยา หรือโรงอุตสาหกรรมยาสูบ แล้วแต่กรณี เพื่อให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้ปั๊มใบยา ผู้อบใบยา หรือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาสูบต้องให้ความสะดวกตามสมควรแก่เจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๙ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจเข้าตรวจที่เพาะปลูกต้นยาสูบ สถานที่ขายยาเส้นหรือยาสูบ ระหว่างเวลาตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก และมีอำนาจตรวจเช็คเอกสารเกี่ยวกับการเพาะปลูกต้นยาสูบ การขายยาเส้นหรือยาสูบ รวมตลอดทั้งยาเส้นหรือยาสูบที่มีไว้ด้วย

ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบ ผู้ขายยาเส้นหรือยาสูบ ต้องให้ความสะดวกตามสมควรแก่เจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติการตามมาตรา

มาตรา ๔๐ ให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่จับกุมและปราบปรามตามพระราชบัญญัตินี้มีอำนาจยึดยาเส้นหรือยาสูบของผู้กระทำความผิดหรือของผู้ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งหีบห่อยาเส้นหรือยาสูบนั้น

ยาเส้นหรือยาสูบรวมทั้งหีบห่อที่ได้ยึดไว้ตามความในวรรคแรก ถ้าไม่ทราบตัวเจ้าของ หรือพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือศาลไม่พิพากษาให้ริบและผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอรับคืนภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันยึด หรือวันทราบคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด แล้วแต่กรณี ให้ตกเป็นของกรมสรรพสามิต

ถ้ายาเส้นหรือยาสูบที่ยึดไว้นั้นจะเป็นการเสี่ยงความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาจะเกินค่าของยาเส้นหรือยาสูบ อธิบดีหรือเจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีจะจัดการขายทอดตลาดยาเส้นหรือยาสูบรวมทั้งหีบห่อก่อนถึงกำหนดตามความในวรรคสองก็ได้ ได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใดให้ยึดไว้แทนยาเส้นหรือยาสูบนั้น

มาตรา ๔๑ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจจัดให้มีขึ้น เปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกซึ่งแสตมป์ยาสูบ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔๒ การปิดและขีดฆ่าแสตมป์ยาสูบ ให้เป็นไปตามวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔๓ ห้ามมิให้ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งแสตมป์ยาสูบปลอมหรือใช้แล้วเพื่อขายหรือเพื่อนำออกใช้โดยรู้ว่าเป็นแสตมป์ยาสูบปลอมหรือใช้แล้ว

มาตรา ๔๔ เมล็ดพันธุ์ยาสูบ ต้นยาสูบ ใบยา ยาอัด ยาเส้น ยาสูบ หรือเครื่องอุปกรณ์ในคดีกระทำความผิดพระราชบัญญัตินี้รวมทั้งหีบห่อ ให้ศาลมีอำนาจสั่งริบเป็นของกรมสรรพสามิต

บุหรีชีกาแรตและเครื่องอุปกรณ์ในการผลิตบุหรีชีกาแรตในคดีกระทำความผิดบทบัญญัติมาตรา ๑๗ หรือบุหรีชีกาแรตในคดีกระทำความผิดบทบัญญัติมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๗ รวมทั้งหีบห่อ ให้ศาลสั่งริบเป็นของกรมสรรพสามิต

มาตรา ๔๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๙ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

มาตรา ๔๕ ทวิ^{๒๔} ผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบใดไม่แจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับราคาขายยาเส้นหรือยาสูบตามมาตรา ๕ จัตวา ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบใดแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับราคาขายยาเส้นหรือยาสูบตามมาตรา ๕ จัตวา อันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๖^{๒๕} ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ วรรคสอง มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ วรรคสอง มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ วรรคสอง มาตรา ๓๙ วรรคสอง หรือมาตรา ๔๒ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

มาตรา ๔๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๒ หรือมาตรา ๑๓ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา ๔๘^{๒๖} ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๒๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๔๙^{๒๗} ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๙ หรือมาตรา ๒๐ ต้องระวางโทษปรับสิบเท่าของค่าแสดมภ์ยาสูบที่จะต้องปิด หรือที่ยังขาดอยู่ แต่ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยบาท ถ้าเป็นบุหรี่ยี่ห้อแรกที่ผลิตในประเทศและมีได้มีประกาศกำหนดราคาขายปลีกไว้ต้องระวางโทษปรับกึ่งละสองบาท แต่ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยบาท

มาตรา ๕๐^{๒๘} ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๔ ต้องระวางโทษปรับสิบห้าเท่าของค่าแสดมภ์ยาสูบที่จะต้องปิด หรือที่ยังขาดอยู่ แต่ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยบาท ถ้าเป็นบุหรี่ยี่ห้อแรกที่ผลิตในประเทศและมีได้มีประกาศกำหนดราคาขายปลีกไว้ ต้องระวางโทษปรับกึ่งละสามบาท แต่ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยบาท

^{๒๔} มาตรา ๔๕ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๔

^{๒๕} มาตรา ๔๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๓

^{๒๖} มาตรา ๔๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๒

^{๒๗} มาตรา ๔๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๒

^{๒๘} มาตรา ๕๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๒

มาตรา ๕๑^{๒๙} (ยกเลิก)

มาตรา ๕๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๔ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ซึ่งมีโทษปรับสถานเดียว ให้อธิบดี หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีมีอำนาจเปรียบเทียบได้

มาตรา ๕๕ ให้อธิบดีมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการกรมสรรพสามิตเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเป็นเจ้าพนักงานมีอำนาจหน้าที่จับกุมและปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

---

^{๒๙} มาตรา ๕๑ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๒

[เอกสารแนบท้าย]

๑. บัญชีอัตราค่าธรรมเนียมและค่าแสตมป์ยาสูบ

หมายเลข	รายการ	อัตรา
๑	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตั้งสถานปั๊มใบยา	สถานีละ ๑,๐๐๐ บาท
๒	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตผู้ปั๊มใบยา	๒๐ บาท ต่อ ๑ โรงปั๊ม
๓	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตั้งโรงอบใบยา	โรงละ ๑๐,๐๐๐ บาท
๔	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตผู้อบใบยา	๑,๐๐๐ บาท ต่อ ๑ เครื่องอบ
๕	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาสูบ	
	(๑) ^{๓๐} บุหรี่ซิกาแรต	ฉบับละ ๑๐,๐๐๐ บาท
	(๒) บุหรี่ซิการ์	ฉบับละ ๕๐๐ บาท
	(๓) ยาอัด	ฉบับละ ๕๐๐ บาท
	(๔) ยาเส้น	ฉบับละ ๕๐๐ บาท
	(๕) ยาเส้นปรุง	ฉบับละ ๕๐๐ บาท
	(๖) บุหรี่อื่น	ฉบับละ ๒๕๐ บาท
	(๗) ยาเคี้ยว	ฉบับละ ๒๕๐ บาท
๖	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายยาเส้นหรือยาสูบ	
	<u>ยาเส้น</u>	
	ประเภท ๑ ขายโดยไม่จำกัดจำนวน	ฉบับละ ๑๐๐ บาท
	ประเภท ๒ ขายครั้งละไม่เกินน้ำหนัก ๒ กิโลกรัม	ฉบับละ ๑๐ บาท
	ประเภท ๓ ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบขายยาเส้นที่ทำจากใบยาที่ปลูกเอง	ฉบับละ ๑๐ บาท
	<u>ยาสูบ</u> ^{๓๑[๓๑]}	

^{๓๐} ช่องรายการและอัตราหมายเลข ๕ (๑) บุหรี่ซิกาแรต ในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมและแสตมป์ยาสูบท้ายพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๑

^{๓๑} ช่องรายการและอัตราหมายเลข ๖ ยาสูบ ประเภทที่ ๑ ประเภทที่ ๓ และประเภทที่ ๓ ในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมและแสตมป์ยาสูบท้ายพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๑

หมายเลข	รายการ	อัตรา
	ประเภท ๑ ขายโดยไม่จำกัดจำนวน	ฉบับละ ๑,๐๐๐ บาท
	ประเภท ๒ ขายครั้งละไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ มวน ถ้าเป็นยาเส้นปรุงหรือยาเคี้ยว ครั้งละไม่เกินสิบกิโลกรัม	ฉบับละ ๕๐๐ บาท
	ประเภท ๓ ขายครั้งละไม่เกิน ๑,๐๐๐ มวน ถ้าเป็นยาเส้นปรุงหรือยาเคี้ยว ครั้งละไม่เกิน ๒๐๐ กรัม	ฉบับละ ๔๐ บาท
๗	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตซื้อใบยาแห้ง	ฉบับละ ๓,๐๐๐ บาท
๘ ^{๓๒}	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตนำใบยาแห้งออกนอกเขตจังหวัด	ฉบับละ ๕๐ บาท
๙ ^{๓๓}	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตนำเมล็ดพันธุ์ยาสูบ ต้นยาสูบ ใบยา ยาอัด ยาเส้น หรือยาสูบ เข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร	ฉบับละ ๑๐๐ บาท
๑๐ ^{๓๔}	ค่าธรรมเนียมการเปลี่ยนสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต	ฉบับละ ๑ ใน ๔ ของค่าธรรมเนียมใบอนุญาตนั้นๆ แต่ไม่ต่ำกว่าห้าบาท

^{๓๒} ซ่องรายการและอัตราหมายเลข ๘ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตนำใบยาแห้งออกนอกเขตจังหวัด ในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมและแสตมป์ยาสูบท้ายพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๑

^{๓๓} ซ่องรายการและอัตราหมายเลข ๙ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตนำเมล็ดพันธุ์ยาสูบ ต้นยาสูบ ใบยา ยาอัด ยาเส้น หรือยาสูบ เข้ามาหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมและแสตมป์ยาสูบท้ายพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๑

^{๓๔} ซ่องรายการและอัตราหมายเลข ๑๐ ค่าธรรมเนียมการเปลี่ยนสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมและแสตมป์ยาสูบท้ายพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๑

หมายเลข	รายการ	อัตรา
๑๑ ^{๓๕}	ค่าธรรมเนียมการโอนใบอนุญาต	ฉบับละ ๑ ใน ๔ ของค่าธรรมเนียมใบอนุญาตนั้นๆ แต่ไม่ต่ำกว่าห้าบาท
๑๒ ^{๓๖}	ค่าธรรมเนียมการออกใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ ๑ ใน ๑๐ ของค่าธรรมเนียมใบอนุญาตนั้นๆ แต่ไม่ต่ำกว่าห้าบาท
๑๓ ^{๓๗}	ค่าแสตมป์ยาสูบสำหรับยาเส้นและยาสูบ	ตามมูลค่าร้อยละ ๙๐ หรือ ๓ บาทต่อปริมาณหนึ่งกรัมเศษของหนึ่งกรัมให้นับเป็นหนึ่งกรัม

หมายเหตุ:-เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยยาสูบที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ได้ใช้มาเป็นเวลานานถึง ๒๐ ปี และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมถึง ๒ ครั้ง ถึงกระนั้นก็ยังไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบัน เช่น ค่าธรรมเนียม ค่าแสตมป์ยาสูบ ได้กำหนดไว้ตามค่าน้ำเงินในสมัยนั้นและบทกำหนดโทษยังต่ำกว่าที่ควรอยู่มาก นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติที่ไม่เหมาะสมอีกหลายประการ จึงสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยยาสูบให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

^{๓๕} ซ่องรายการและอัตราหมายเลข ๑๑ ค่าธรรมเนียมการโอนใบอนุญาต ในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมและแสตมป์ยาสูบท้ายพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๑

^{๓๖} ซ่องรายการและอัตราหมายเลข ๑๒ ค่าธรรมเนียมการออกใบแทนใบอนุญาต ในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมและแสตมป์ยาสูบท้ายพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๑

^{๓๗} ซ่องรายการและอัตราหมายเลข ๑๓ ในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมและแสตมป์ยาสูบท้ายพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒

พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๑^{๓๘}

มาตรา ๖ บุหรี่ซิการ์ที่ทำขึ้นหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ และเป็นบุหรี่ซิการ์ตรงตามพระราชบัญญัตินี้ ที่ยังมีได้ปิดแสตมป์ยาสูบและยังมิได้นำออกจากโรงอุตสาหกรรมยาสูบหรือรับมอบไปจากเจ้าพนักงานศุลกากร แล้วแต่กรณี ถ้าผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบ หรือผู้นำเข้าปิดแสตมป์ยาสูบในอัตราบุหรี่ซิการ์ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าได้ปิดแสตมป์ยาสูบถูกต้องแล้ว

มาตรา ๗ ให้ผู้มีไว้ในครอบครองเกินห้าร้อยกรัม หรือมีไว้เพื่อขายซึ่งยาเส้นตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ และเป็นยาเส้นปรุงตามพระราชบัญญัตินี้ ปิดแสตมป์ยาสูบให้ถูกต้องในอัตรายาเส้นปรุงภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

หมายเหตุ:—เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากในปัจจุบันนี้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบทำบุหรี่ซิการ์โดยใช้ยาเส้นหรือยาเส้นปรุงมวนด้วยยาอัด ซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติคล้ายกับกระดาศมวนบุหรี่ซิการ์ และทำยาเส้นด้วยใบยาซึ่งมิใช่ใบยาพันธุ์ยาสูบพื้นเมือง จำหน่ายให้ผู้ซื้อมวนด้วยกระดาศมากขึ้น เป็นเหตุให้กระทบกระเทือนการจำหน่ายบุหรี่ซิการ์ตรงซึ่งเป็นอุตสาหกรรมผูกขาดของรัฐ จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙

พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๒^{๓๙}

หมายเหตุ:—เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่จะยกเว้นภาษีการค้าตามประมวลรัษฎากรแก่ผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบในการขายยาเส้นหรือยาสูบ และเพื่อให้ผู้ปลูกต้นยาสูบพันธุ์ยาสูบพื้นเมือง ผู้บ่มใบยาพันธุ์ยาสูบพื้นเมือง และผู้ทำยาเส้นจากใบยาพันธุ์ยาสูบพื้นเมืองที่ตนปลูกได้เองหรือใบยาพันธุ์ยาสูบอื่นตามที่กำหนด ไม่ต้องขอรับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยยาสูบ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๑^{๔๐}

หมายเหตุ:—เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากอัตราค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยยาสูบ ได้ใช้มาเป็นเวลากว่าสิบปีแล้ว เป็นอัตราที่ไม่เหมาะสมกับภาวะทางเศรษฐกิจและค่าของเงินในปัจจุบัน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมบางประเภทให้สูงขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

^{๓๘} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๕/ตอนที่ ๙๘/หน้า ๗๖๙/๒๙ ตุลาคม ๒๕๑๑

^{๓๙} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๖/ตอนที่ ๑๑๖/ฉบับพิเศษ หน้า ๑/๒๙ ธันวาคม ๒๕๑๒

^{๔๐} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๕/ตอนที่ ๑๑๘/ฉบับพิเศษ หน้า ๗/๒๕ ตุลาคม ๒๕๒๑

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ พ.ศ. ๒๕๒๓^{๔๑}

หมายเหตุ:—เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ เนื่องจากอัตราค่าแสตมป์ยาสูบได้กำหนดไว้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๙ ทั้งนี้ ยังไม่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน จึงสมควรปรับปรุงอัตราค่าแสตมป์ยาสูบตามบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมและค่าแสตมป์ยาสูบท้ายพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ ให้สูงขึ้น และโดยที่เป็นกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร ซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาเป็นการด่วนและลับ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของแผ่นดิน จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๓^{๔๒}

หมายเหตุ:—เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่จะผ่อนคลายภาระให้แก่ราษฎรผู้เพาะปลูกและใช้สายยาเส้นที่ทำจากใบยาพันธุ์ยาสูบพื้นเมือง สมควรยกเลิกค่าแสตมป์ยาสูบที่เก็บจากยาเส้นที่ทำจากใบยาพันธุ์ยาสูบพื้นเมือง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๔^{๔๓}

มาตรา ๖ บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้ยังคงใช้บังคับต่อไป สำหรับกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ยาเส้นหรือยาสูบที่การปฏิบัติจัดเก็บค่าแสตมป์ยาสูบยังค้างอยู่หรือที่ถึงกำหนดชำระก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

(๒) ยาเส้นหรือยาสูบที่ทำในราชอาณาจักรโดยบรรจุของและปิดแสตมป์ยาสูบครบถ้วนแล้ว แต่ยังมีได้นำออกจากโรงอุตสาหกรรมยาสูบก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

(๓) ยาเส้นหรือยาสูบที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับที่ได้ปิดแสตมป์ยาสูบแล้ว แต่ยังมีได้นำออกจากอารักขาของศุลกากรก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาสูบหรือผู้นำยาเส้นหรือยาสูบเข้ามาในราชอาณาจักร ยื่นบัญชีรายละเอียดยาเส้นหรือยาสูบตาม (๒) และ (๓) โดยแสดงรายการ ประเภท ชนิด และปริมาณ ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ พร้อมทั้งระบุสถานที่เก็บยาเส้นหรือยาสูบนั้น และให้ยื่นบัญชีดังกล่าวต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิตแห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรมยาสูบที่ตั้งอยู่ หรือต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิตแห่งท้องที่ที่มีการนำเข้ายาเส้นหรือยาสูบแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

^{๔๑} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๗/ตอนที่ ๗๘/ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑/๒๑ พฤษภาคม ๒๕๒๓

^{๔๒} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๗/ตอนที่ ๑๑๖/ฉบับพิเศษ หน้า ๑/๑ สิงหาคม ๒๕๒๓

^{๔๓} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๘/ตอนที่ ๒๐๑/ฉบับพิเศษ หน้า ๑๘๙/๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๔

ผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบหรือผู้นำเข้ายาเส้นหรือยาสูบผู้ใดไม่ปฏิบัติตามวรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

หมายเหตุ:-เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากได้มีการปรับปรุงระบบภาษีอากรของประเทศให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้ยกเลิกภาษีการค้าและนำภาษีสมูลค่าเพิ่มมาใช้แทน สมควรปรับปรุงค่าแสตมป์ยาสูบเพื่อให้ความสอดคล้องกับการจัดเก็บภาษีสมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรดังกล่าว อีกทั้งเพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดเก็บ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๓๔^{๔๔}

หมายเหตุ:-เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บค่าแสตมป์ยาสูบใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดเก็บภาษีสมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร แต่เนื่องจากอัตราค่าแสตมป์ยาสูบตามบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมและค่าแสตมป์ยาสูบท้ายพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ พ.ศ. ๒๕๒๓ ยังไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บค่าแสตมป์ยาสูบดังกล่าว สมควรแก้ไขเพิ่มเติมอัตราค่าแสตมป์ยาสูบเสียใหม่สำหรับยาเส้นและยาสูบที่ผลิตในประเทศและที่ผลิตในต่างประเทศให้เป็นอัตราเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒^{๔๕}

หมายเหตุ:-เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ เนื่องจากอัตราค่าแสตมป์ยาสูบสำหรับยาเส้นและยาสูบไม่เหมาะสมกับสภาวะการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบันและเพื่อเพิ่มรายได้ของประเทศ สมควรแก้ไขเพิ่มเติมอัตราค่าแสตมป์ยาสูบ สำหรับยาเส้นและยาสูบ ให้สูงขึ้น และโดยที่เป็นกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและลับเพื่อรักษาประโยชน์ของแผ่นดิน จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

^{๔๔} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๘/ตอนที่ ๒๒๘/ฉบับพิเศษ หน้า ๔/๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๔

^{๔๕} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖/ตอนที่ ๒๘ ก/หน้า ๕/๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายวันชัย ตังวิจิตร
ประวัติการศึกษา	– นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง – นิติศาสตรมหาบัณฑิต (กฎหมายมหาชน) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ทุนการศึกษา	ทุน ก.พ. (ตามความต้องการของกระทรวงการต่างประเทศ) เพื่อศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2523	นายตรวจสรรพสามิต 1 สำนักงานสรรพสามิตจังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2525	นายตรวจสรรพสามิต 2 สำนักงานสรรพสามิตจังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2527	นายตรวจสรรพสามิต 3 สำนักงานสรรพสามิตจังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2531	เจ้าหน้าที่บริหารงานสรรพสามิต 4 สำนักงานสรรพสามิต จังหวัดศรีสะเกษ
พ.ศ. 2533	เจ้าหน้าที่บริหารงานสรรพสามิต 5 สำนักงานสรรพสามิต จังหวัดเพชรบูรณ์
พ.ศ. 2534	เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี 5 กองรายได้ กรมสรรพสามิต
พ.ศ. 2536	เจ้าหน้าที่บริหารงานสรรพสามิต 5 กองการสามิต กรมสรรพสามิต
พ.ศ. 2538	เจ้าหน้าที่บริหารงานสรรพสามิต 6 สำนักงานสรรพสามิต จังหวัดน่าน
พ.ศ. 2539	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 6 สำนักงานเลขานุการกรม กรมสรรพสามิต
พ.ศ. 2541	เจ้าหน้าที่บริหารงานสรรพสามิต 7 สำนักงานสรรพสามิต จังหวัดสระบุรี
พ.ศ. 2541	เจ้าหน้าที่บริหารงานสรรพสามิต 7 สำนักบริหารการจัดเก็บภาษี 2 กรมสรรพสามิต
พ.ศ. 2550	นิติกร 8 ว. ส่วนกฎหมายและระเบียบ สำนักกฎหมาย กรมสรรพสามิต
พ.ศ. 2551	ผู้อำนวยการส่วนกฎหมายและระเบียบ สำนักกฎหมาย กรมสรรพสามิต
พ.ศ. 2551	นิติกรชำนาญการพิเศษ ส่วนกฎหมายและระเบียบ สำนักกฎหมาย กรมสรรพสามิต
พ.ศ. 2556	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านกฎหมายภาษีสรรพสามิต สำนักกฎหมาย กรมสรรพสามิต

ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านกฎหมายภาษีสรรพสามิต สำนักกฎหมาย กรมสรรพสามิต
ทุนการศึกษา	ทุนกระทรวงการคลัง (พ.ศ. 2542-2545)